

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PARLAMENTNÝ INŠTITÚT
Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania

PARLAMENTNÁ ŠTÚDIA

č. 2/2016

URČENIE DĺŽKY ČASU NA ROZPRÁVU A URČENIE DĺŽKY REČNÍCKYCH ČASOV V ROZPRÁVE V NÁRODNÝCH PARLAMENTOCH ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKEJ ÚNIE

Vypracovala: Mgr. Natália Švecová, Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania, Odbor
Parlamentný inštitút K NR SR

Schválil: JUDr. Ľubomír Fajták, riaditeľ Odboru Parlamentný inštitút K NR SR

August 2016

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje použité v materiáli sú aktuálne k dátumu jeho prvého zverejnenia v decembri 2014. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Parlamentného inštitútu a autorov.

Anotácia

Predkladaná analýza je založená na informáciách, ktoré zozbieral a zanalyzoval Odbor Parlamentný inštitút v decembri 2014. Štúdia sa zberá spôsobmi určenia dĺžky trvania rozpravy a určenia dĺžky rečníckych časov v rozprave vo vnútroštátnych parlamentoch členských štátov Európskej únie. Prvá časť prináša výsledky porovnávacej štúdie k tejto téme. Druhá časť obsahuje neoficiálny pracovný preklad vybraných ustanovení rokovacích poriadkov vybraných komôr parlamentov členských štátov EÚ.

Kľúčové slová

rozprava; rečnícky čas; rokovací poriadok

Annotation

Submitted analysis is based on information gathered and analysed by the Department of Parliamentary Institute in December 2014. Study is focused on ways how to determine the duration of the debate and how to set speaking times in debates in National Parliaments of EU Member States. First part provides comparative survey summary. Second part contains unofficial working Slovak translation of selected enactments from the Rules of Procedure of selected chambers of Parliaments of EU Member States.

Keywords

debate; speaking time; Rules of Procedure

ÚVOD	5
SÚHRNNÉ VÝSLEDKY POROVNANIA	6
DETAILNÉ VÝSLEDKY POROVNANIA	10
Belgické kráľovstvo (Snemovňa reprezentantov)	10
Bulharská republika (Národné zhromaždenie)	13
Cyperská republika (Snemovňa reprezentantov)	15
Česká republika (Poslanecká snemovňa)	16
Česká republika (Senát)	17
Dánske kráľovstvo (Folketinget)	18
Estónska republika (Riigikogu)	20
Fínska republika (Eduskunta)	22
Francúzska republika (Národné zhromaždenie)	23
Helénska republika (Vouli ton Ellinon)	24
Holandské kráľovstvo (Snemovňa reprezentantov)	25
Chorvátska republika (Hrvatski sabor)	26
Litovská republika (Seimas)	28
Lotyšská republika (Saeima)	30
Luxemburské veľkovoľvodstvo (Poslanecká snemovňa)	32
Maďarsko (Národné zhromaždenie)	34
Poľská republika (Sejm)	36
Poľská republika (Senát)	37
Rakúska republika (Národná rada)	38
Rumunsko (Poslanecká snemovňa)	39
Slovinská republika (Národné zhromaždenie)	40
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (Snemovňa ľudu)	41
Spolková republika Nemecko (Spolkový snem)	42
Švédske kráľovstvo (Riksdag)	43
Talianska republika (Poslanecká snemovňa)	45
Talianska republika (Senát)	46
ZÁVER	47
BIBLIOGRAFIA	49

Úvod

Snahy o zdržanie rokovania parlamentu extrémne dlhými rečníckymi vystúpeniami poznali už v rímskom senáte. Najviac sa ale obštrukciami preslávil Senát Spojených štátov amerických. Rokovací poriadok Senátu umožňuje senátorom takú mieru slobody slova, až je možný takzvaný *filibuster* alebo "potopenie" návrhu zákona neprerušovanými prejavmi. Na zastavenie mimoriadne dlhého rečníckeho vystúpenia je potrebných 60 hlasov senátorov tzn. trojpäťtinová väčšina, pričom táto väčšina spravidla nie je v Senáte v praxi obvyklá, a teda ťažko dosiahnuteľná. Z historického hľadiska mala vedúca politická strana v Senáte zvyčajne maximálne len o dva alebo tri hlasy viac ako minorita, a preto bol *filibuster* často používanou taktikou, a to predovšetkým v turbulentných päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch minulého storočia, kedy sa hlasovalo o zrušení segregácie alebo o nových volebných zákonoch.

Pre *filibuster* sa preslávil najmä senátor Strom Thurmond z Južnej Karolíny. Tento politik vystúpil v roku 1957 s prejavom dlhým cez dvadsaťštyri hodín. Počas svojej reči čítal z ústav jednotlivých amerických štátov, či z vyhlásenia nezávislosti. Zákon, proti ktorému bojoval, však nakoniec prešiel.

Na rokovaní Senátu bol ako súčasť taktiky *filibusteru* dokonca čítaný aj telefónny zoznam Washingtonu.¹

Jednou z primárnych úloh rokovacích poriadkov parlamentov je vymedziť aj to, komu, kedy, akým spôsobom a z akého dôvodu je na schôdzi parlamentu udelené slovo a za akých podmienok. Z časového hľadiska tak môže byť regulovaná celková dĺžka rozpravy a/alebo dĺžka rečníckeho času určeného na vystúpenie v rozprave. V prípade, ak je stanovená celková dĺžka trvania rozpravy, je vopred známe, kedy rozprava skončí. Naopak v prípade, ak je limitovaný len rečnícky čas a vopred nepoznáme presný počet prihlásených rečníkov, nakoľko títo sa môžu v rôznych formách prihlasovať počas priebehu rozpravy (napr. písomne alebo ústne), na začiatku rozpravy nie je presne evidentné, kedy skončí. V praxi pri porovnávaní existujúcich modelov regulácie dĺžky trvania rozpravy a dĺžky rečníckeho času v rozprave nie je možné tieto dva aspekty jednoznačne oddeliť, nakoľko určenie dĺžky rečníckeho času v rozprave predznamenáva, koľko času maximálne môže rozprava trvať a určenie dĺžky trvania rozpravy má v praxi spravidla za následok vymedzenie rečníckeho času pre poslanecké kluby a ich členov.

Predkladaná analýza je založená na informáciách, ktoré zozbieral a zanalyzoval Odbor Parlamentný inštitút v decembri 2014. Štúdia sa zaberá spôsobmi určenia dĺžky trvania rozpravy a určenia dĺžky rečníckych časov v rozprave vo vnútroštátnych parlamentoch členských štátov Európskej únie. Prvá časť prináša výsledky porovnávacej štúdie k tejto téme. Druhá časť obsahuje neoficiálny pracovný preklad vybraných ustanovení rokovacích poriadkov vybraných komôr parlamentov členských štátov EÚ.

¹ Parlamentní listy. *Parlamentní obstrukce? V Česku slabý odvar, jinde to je horší*, 12.2.2010 [online]. Dostupné na: <<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Parlamentni-obstrukce-V-Cesku-slaby-odvar-jinde-to-je-horsi-159515>>, overené 22.08.2016

SÚHRNNÉ VÝSLEDKY POROVNANIA

Porovnanie je založené na informáciách, ktoré zozbieral a zanalyzoval Odbor Parlamentný inštitút v decembri 2014. Pri analýze spôsobov určenia dĺžky rozpravy a dĺžky rečnickeho času v rozprave na schôdzach parlamentov v členských štátoch Európskej únie sme vychádzali z odpovedí týchto parlamentov na požiadavku parlamentu Chorvátskej republiky v rámci Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD) z 20. februára 2013.² Odpovede predložené do siete ECPRD sme následne v prípadoch, kde to bolo možné, v novembri a v decembri 2014 overovali prostredníctvom rozboru anglických príp. nemeckých verzií rokovacích poriadkov predmetných komôr parlamentov.

Na požiadavku v rámci siete ECPRD odpovedalo **27 komôr** parlamentov členských štátov Európskej únie, a teda naše porovnanie je reprezentatívne pre 27 komôr parlamentov. Odpoveď neposkytlo Írsko, Maltská republika a Španielske kráľovstvo, pričom vo viacerých prípadoch bola predložená len odpoveď za dolnú komoru parlamentu, alebo nebola poskytnutá jazykovo prijateľná verzia odpovede, prípadne odpoveď nebola relevantná tzn. neodpovedala na položené otázky. V porovnaní tak nie je zahrnutá Spolková rada Rakúskej republiky, Senát Francúzskej republiky, Senát Belgického kráľovstva, Spolková rada Spolkovej republiky Nemecko, Senát Rumunska, horná komora parlamentu Holandského kráľovstva, parlament Portugalskej republiky a Snemovňa lordov parlamentu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. V druhej časti analýzy sme taktiež necitovali ani § 29a a § 30 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Národná rada Slovenskej republiky však bola zahrnutá pri formulácii kľúčových zistení v rámci súhrnných výsledkov porovnania.

KEÚČOVÉ ZISTENIA

- Porovnanie ukázalo, že spomedzi 27 komôr parlamentov v **10** komorách existuje **stále priame obmedzenie dĺžky rečnickeho času** určeného pre poslancov alebo senátorov v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model je aplikovaný v Snemovni reprezentantov Belgického kráľovstva, vo Folketinge Dánskeho kráľovstva, v parlamente Helénskej republiky, v parlamente Chorvátskej republiky, v parlamente Lotyšskej republiky, v Sejme a v Senáte Poľskej republiky, v Národnej rade Rakúskej republiky, v Poslaneckej snemovni Rumunska a v Spolkovom sneme Spolkovej republiky Nemecko. Vo všetkých uvedených prípadoch s výnimkou Spolkového snemu v Nemecku sú limity pre poslanecké vystúpenia stanovené priamo v rokovacom poriadku príslušnej komory parlamentu. V Bundestagu je rozdelenie rečnickeho času medzi poslanecké kluby stanovené na základe politickej dohody.

² European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). *ECPRD request no. 2234: Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

- V **6** komorách parlamentov môže byť alebo je dĺžka trvania rozpravy a dĺžka rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu stanovená na základe rozhodnutia **poslaneckého grémia** alebo orgánu zodpovedajúcemu poslaneckému grémiu. Tento model uplatňuje parlament Fínskej republiky, Národné zhromaždenie Francúzskej republiky, Poslanecká snemovňa Luxemburského veľkovoľvodstva, Národné zhromaždenie Slovinskej republiky a Poslanecká snemovňa a Senát Talianskej republiky. Vo fínskom parlamente, vo francúzskom Národnom zhromaždení, v luxemburskej Poslaneckej snemovni a v talianskej Poslaneckej snemovni ide o kompetenciu poslaneckého grémia. V slovinskom Národnom zhromaždení a v talianskom Senáte poslanecké grémium určuje dĺžku trvania rozpravy k jednotlivým bodom programu schôdze a príslušný rečnícky čas vždy.
- V **2** komorách parlamentov dĺžku rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu môže stanoviť alebo stanovuje predseda parlamentu. Tento model je používaný v Národnom zhromaždení Bulharskej republiky (avšak nie pred druhým hlasovaním) a v Snemovni ľudu parlamentu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. V prípade Bulharska ide o povinnosť predsedu parlamentu určiť celkový rečnícky čas určený na rozpravu ku každému bodu programu schôdze a rozdeliť ho pomerne medzi poslanecké kluby a nezávislých poslancov, avšak toto ustanovenie sa nepoužije v rozpravách k návrhom zákonov pred druhým hlasovaním. V prípade Spojeného kráľovstva ide o právomoc predsedu snemovne tzn. predseda snemovne má právo zaviesť obmedzenia rečníckeho času v rozpravách, v ktorých chce vystúpiť veľké množstvo poslancov.
- V **6** komorách parlamentov môže byť dĺžka trvania rozpravy a/alebo dĺžka rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu stanovená na základe rozhodnutia **parlamentu**. Tento model uplatňuje Poslanecká snemovňa a Senát Parlamentu Českej republiky, Národná rada Slovenskej republiky, Snemovňa reprezentantov Holandského kráľovstva, parlament Švédskeho kráľovstva a Národné zhromaždenie Maďarska.
- V **3** komorách parlamentov je dĺžka trvania rozpravy a rečnícky čas v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu neobmedzený. Tento model je možné nájsť v Snemovni reprezentantov Cyperskej republiky (limity sa týkajú rozpráv pri iných otázkach, nie pri návrhoch zákonov), v parlamente Estónskej republiky (časové obmedzenia sa netýkajú všetkých štádií legislatívneho procesu a všetkých typov vystúpení; väčšina z vystúpení je ale limitovaná) a v parlamente Litovskej republiky (časové obmedzenia sa netýkajú všetkých typov vystúpení; väčšina z vystúpení je ale limitovaná). Estónsky a litovský parlament predstavujú špecifické prípady, nakoľko väčšina typov vystúpení v rozprave je limitovaná priamo v rokovacom poriadku, nie však všetky. V Litve môže parlament dokonca rozhodnúť aj o ukončení rozpravy predtým, ako vystúpia všetci prihlásení rečníci.

Ak získané informácie analyzujeme výlučne len z hľadiska **povinnosti alebo práva regulovať dĺžku trvania rozpravy a/alebo dĺžku rečnickeho času** v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu odhliadnuc od subjektu, ktorý má právo alebo je povinný rozpravu a/alebo rečnícky čas regulovať, môžeme identifikovať tri základné typy rozpráv. Po prvé, **prísne regulovanú rozpravu**, kedy rokovací poriadok, politická dohoda, rozhodnutie poslaneckého grémia alebo analogického orgánu, alebo rozhodnutie predsedu parlamentu určuje (= povinnosť/zvyklosť) dĺžku trvania rozpravy a/alebo dĺžku rečnickeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model uplatňuje napr. Dánsko, rakúska Národná rada, nemecký Spolkový snem, slovinské Národné zhromaždenie alebo bulharský parlament. Po druhé, **ad hoc regulovanú rozpravu**, kedy poslanecké grémium alebo analogický orgán, predseda parlamentu, alebo parlament môže určiť (= právo/možnosť) dĺžku trvania rozpravy a/alebo dĺžku rečnickeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model uplatňuje napr. Fínsko, francúzske Národné zhromaždenie, Parlament Českej republiky alebo Švédsko. Po tretie, **voľnú rozpravu**, kedy rokovací poriadok príp. ďalšie predpisy nezakotvujú žiadne ďalšie možnosti regulácie dĺžky trvania rozpravy a/alebo dĺžky rečnickeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model môžeme nájsť napr. na Cypre, kde sa časové obmedzenia netýkajú rozpravy k návrhom zákonov. Bližšie podrobnosti sú uvedené v tabuľke nižšie.

Tabuľka č. 1

Typológia regulácie dĺžky trvania rozpravy a/alebo dĺžky rečnickeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu vo vybraných členských štátoch EÚ

PRÍSNE REGULOVANÁ ROZPRAVA = zvyklosť/povinnosť regulovať dĺžku rozpravy a/alebo dĺžku rečnickeho času v rozprave	rokovacím poriadkom alebo politickou dohodou	Belgicko (Snemovňa reprezentantov), Dánsko, Grécko, Chorvátsko, Lotyšsko, Poľsko (Sejm a Senát), Rakúsko (Národná rada), Rumunsko (Poslanecká snemovňa), Nemecko (Spolkový snem)
	na základe rozhodnutia poslaneckého grémia alebo orgánu zodpovedajúcemu poslaneckému grémiu	Slovinsko (Národné zhromaždenie), Taliansko (Senát)
	na základe rozhodnutia predsedu parlamentu	Bulharsko (avšak nie pred druhým hlasovaním)
AD HOC REGULOVANÁ ROZPRAVA = právo/možnosť regulovať dĺžku rozpravy a/alebo	na základe rozhodnutia poslaneckého grémia alebo orgánu zodpovedajúcemu poslaneckému grémiu	Fínsko, Francúzsko (Národné zhromaždenie), Luxembursko, Taliansko (Poslanecká snemovňa)

dĺžku rečníckeho času v rozprave	na základe rozhodnutia predsedu parlamentu	Spojené kráľovstvo (Snemovňa ľudu)
	na základe rozhodnutia parlamentu	Česká republika (Poslanecká snemovňa a Senát), Slovensko, Holandsko (Snemovňa reprezentantov), Švédsko, Maďarsko
VOJENÁ ROZPRAVA = bez ďalších možností regulácie dĺžky rozpravy a/alebo dĺžky rečníckeho času v rozprave	Cyprus (časové obmedzenia sa netýkajú rozpravy k návrhom zákonov), <i>Estónsko</i> * (časové obmedzenia sa netýkajú všetkých štádií legislatívneho procesu a všetkých typov vystúpení; väčšina z vystúpení je ale limitovaná), <i>Litva</i> * (časové obmedzenia sa netýkajú všetkých typov vystúpení; väčšina z vystúpení je ale limitovaná)	

Zdroj: Autorka na základe údajov z European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

* estónsky a litovský parlament predstavujú špecifické prípady, nakoľko väčšina typov vystúpení v rozprave je limitovaná priamo v rokovacom poriadku, nie však všetky; v Litve môže parlament dokonca rozhodnúť aj o ukončení rozpravy predtým, ako vystúpia všetci prihlásení rečníci

DETAILNÉ VÝSLEDKY POROVNANIA

Belgické kráľovstvo (Snemovňa reprezentantov)

Rokovací poriadok Snemovne reprezentantov Belgického kráľovstva (vybrané ustanovenia)³

§ 48

(1) Rečnícky čas je určený v rozpravách na nasledujúce otázky takto:

1. Vládne návrhy zákonov alebo poslanecké návrhy zákonov:

a) rozprava o poslaneckých návrhoch zákonov:

- navrhovateľ zákona: 5 minút;
- jeden rečník na každý poslanecký klub: 5 minút;

b) všeobecná rozprava: 30 minút;

c) rozprava k jednotlivým článkom a bodom návrhu: 15 minút;

navrhovateľ pozmeňujúceho alebo doplňujúceho návrhu: 5 minút;

2. Rozpočty:

Limitovaná všeobecná rozprava, za použitia § 116 odsek 3:

- jeden poverený rečník za poslanecký klub: 30 minút;
- ostatní rečníci: 10 minút;

Rozprava k jednotlivým článkom a bodom, za použitia § 116 odsek 3:

- na rečníka a na článok, ktorý je predmetom pozmeňujúceho návrhu: 5 minút;
- navrhovateľ pozmeňujúceho alebo doplňujúceho návrhu: 5 minút;

3. Interpelácie

a) Interpelant: 10 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 (*pozn. aut. – na základe odporúčania poslaneckého grémia môže predseda Snemovne reprezentantov rečnícky čas pri interpeláciách v odôvodnených prípadoch zdvojnásobiť*) 20 minút

Navrhovatelia interpelácií priložených k prvej interpelácii (*pozn. aut. – § 131 odsek 2 umožňuje pripojiť k interpelácii ďalšie s ňou súvisiace interpelácie a otázky*): 5 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 (*pozn. aut. – na základe odporúčania poslaneckého grémia môže predseda Snemovne reprezentantov rečnícky čas pri interpeláciách v odôvodnených prípadoch zdvojnásobiť*) 10 minút

³ Rokovací poriadok Snemovne reprezentantov Belgického kráľovstva je dostupný v anglickom jazyku on-line Dostupné na: <http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/reglement/reglementE.pdf>, overené 22.08.2016

Navrhovatelia priložených otázok (*pozn. aut. – § 131 odsek 1 umožňuje pripojiť k interpelácii jednu alebo viaceré s ňou súvisiace otázky*): 5 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 10 minút

Vláda: ak je podaná iba jedna interpelácia 10 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 20 minút; pokiaľ sú priložené ďalšie interpelácie, 20 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 40 minút

b) V prípade, ak vláda odpovedala iba na jednu interpeláciu v poradí interpellant, navrhovatelia priložených otázok a nie viac ako traja ostatní poslanci: 5 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 10 minút

V prípade, ak vláda odpovedala na viacero interpelácií: interpellanti 5 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 10 minút

V prípade, ak sa použije vyššie uvedené ustanovenie, predseda Snemovne reprezentantov určí ďalších rečníkov: 5 alebo 10 minút na rečníka, alebo podľa uváženia predsedu

c) V prípade, ak vláda neodpovie na interpelácie bezodkladne po ich predložení, čas pre navrhovateľa interpelácie: 5 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 10 minút

d) Navrhovateľ interpelácie priloženej k rozprave o rozpočte: 10 minút alebo za použitia § 131 odsek 3 20 minút

e) Pri uplatnení § 131 odsek 3 môže predseda Snemovne reprezentantov vyhlásiť obmedzenia uvedené pod písmenom b) za nepoužiteľné.

4. Ústne otázky a odpovede (*pozn. aut. – Hodina otázok*)

a) Ústne otázky na schôdzi Snemovne reprezentantov (§ 124): 2 minúty pre navrhovateľa otázky, 2 minúty pre členov vlády na odpoveď a 1 minúta na doplňujúcu otázku pre navrhovateľa otázky

b) Tematická rozprava na schôdzi Snemovne reprezentantov (*pozn. aut. – § 125 rokovacieho poriadku umožňuje predsedovi Snemovne reprezentantov na základe odporúčania poslaneckého grémia alebo po konzultácii s poslancami na schôdzi Snemovne reprezentantov vyhradiť po Hodine otázok časový priestor na spojenú rozpravu k viacerým otázkam, ktoré sa týkajú najaktuálnejších problémov*): 2 minúty pre každého navrhovateľa otázky, 5 minút pre členov vlády na odpoveď a 2 minúty na doplňujúcu otázku pre navrhovateľa otázky a 2 minúty pre každého z ostatných rečníkov (pred alebo po odpovedi vlády, jeden rečník na poslanecký klub)

c) Urgentné otázky (*pozn. aut. – § 126 a 129 rokovacieho poriadku umožňuje podať po dohode s predsedom Snemovne reprezentantov a príslušným ministrom urgentnú ústnu*

otázku aj mimo času vyhradeného pre Hodinu otázok) : 2 minúty pre navrhovateľa otázky, 2 minúty pre členov vlády na odpoveď a 1 minúta na doplňujúcu otázku pre navrhovateľa otázky

d) Ústne otázky na schôdzach výborov (*pozn. aut. – § 127 umožňuje na zasadnutiach stálych výborov aspoň raz týždenne ústne klásť členom vlády otázky; ide o otázky týkajúce sa najaktuálnejších problémov, pričom ich prípustnosť posudzuje predseda Snemovne reprezentantov*): celkový rečnícky čas vyhradený pre otázku a odpoveď je 5 minút, celkový rečnícky čas určený na doplňujúcu otázku a odpoveď je 2 minúty

5. Schválenie a zmeny programu schôdze navrhnutého poslaneckým grémiom

a) Navrhovateľ pozmeňujúceho alebo doplňujúceho návrhu k návrhu programu a jeden rečník za poslanecký klub: 10 minút

Na žiadosť jednej pätiny poslancov Snemovne reprezentantov štyria ďalší rečníci, dvaja pre a dvaja proti návrhu: 10 minút

b) Následné návrhy na zmenu návrhu programu: navrhovateľ zmeny návrhu programu a jeden rečník za poslanecký klub: 10 minút

(2) Snemovňa reprezentantov sa môže kedykoľvek odchýliť od vyššie uvedených ustanovení týkajúcich sa počtu rečníkov.

(3) Členovia vlády musia byť vypočutí, kedykoľvek o to požiadajú. Ak ich rečnícky čas nie je obmedzený podľa ustanovení uvedených vyššie, predseda Snemovne reprezentantov ich môže požiadať, aby svoje vystúpenie ukončili, keď uzná, že Snemovňa reprezentantov už bola dostatočne informovaná.

(4) Jeden z poslancov za každý poslanecký klub môže po reakcii člena vlády vo všeobecnej rozprave hovoriť desať minút. V ostatných prípadoch môže jeden z poslancov za každý poslanecký klub po reakcii člena vlády hovoriť päť minút. Tieto obmedzenia sa neuplatnia v rozprave k uzneseniu vlády.

(5) Rečnícky čas určený na vysvetlenie hlasovania a dôvodov zdržania sa hlasovania (*pozn. aut. – podľa § 57 majú poslanecké kluby a jednotliví poslanci možnosť pred hlasovaním zdôvodniť, prečo budú hlasovať za, proti alebo prečo sa zdržia hlasovania a zároveň oznámiť tzv. párovanie t.j. určiť, ktorý z poslancov sa zdrží hlasovania, aby tak vyvážil zmenu pomeru síl pre neprítomnosť poslanca z opačnej skupiny napr. kto z vládnych poslancov sa zdrží hlasovania kvôli neprítomnosti opozičného poslanca a naopak*) je obmedzený na 2 minúty.

(6) V rozpravách označených poslaneckým grémiom za rozpravy o všeobecnej politike alebo rozpravy k problémom významnej dôležitosti je celkový rečnícky čas určený nasledovne:

a) poverení rečníci:

– 120 minút pre poslanecké kluby zastúpené v stálych výboroch, pričom tieto môžu poveriť dvoch rečníkov

- 60 minút pre ostatné poslanecké kluby, pričom tieto môžu poveriť iba jedného rečníka

b) nepoverení rečníci: rečnícky čas je určený predsedom poslaneckého klubu rozdelením celkového rečníckeho času, ktorý predstavuje 10 minút na každého člena príslušného poslaneckého klubu, medzi rečníkov; poslanecké kluby patriace do vládnej väčšiny majú k dispozícii len polovicu z vyššie uvedeného celkového rečníckeho času

c) nezávislí poslanci: 15 minút

Toto ustanovenie sa použije iba pri schôdzach Snemovne reprezentantov.

(7) Rečnícky podľa ustanovení uvedených vyššie môže byť:

a) upravený podľa § 18 (*pozn. aut. – poslanecké grémium sa môže uznieť na určení dĺžky času na rozpravu a na určení dĺžky rečníckeho času*)

b) hlasovaním (státím a sedením) počas rozpravy znížený na nie menej ako polovicu

c) jednomyselným rozhodnutím poslaneckého grémia pred začiatkom rozpravy rozšírený z dôvodu dôležitosti vládneho alebo poslaneckého návrhu zákona

Toto ustanovenie sa nepoužije pri interpeláciách, ústnych otázkach a vysvetlení hlasovania.

Bulharská republika (Národné zhromaždenie)

Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Bulharskej republiky (vybrané ustanovenia)⁴

§ 51

(6) Jedenkrát za schôdzu udelí predseda Národného zhromaždenia slovo predsedom poslaneckých klubov, ich náhradníkom alebo poslancom Národného zhromaždenia nimi poverených, ktorí môžu na požiadanie vystúpiť k akejkoľvek otázke mimo program schôdze na maximálne 10 minút.

§ 55

(1) Predseda určí celkový rečnícky čas určený na rozpravu ku každému bodu programu schôdze a dátum a hodinu hlasovania ku každému bodu programu schôdze. Celkový rečnícky čas je rozdelený medzi poslanecké kluby v pomere k ich veľkosti, pričom nie je kratší ako 15 minút pre najmenší poslanecký klub a nie menej ako 30 minút pre najväčší poslanecký klub. Celkový rečnícky čas určený na vystúpenie pre nezávislých členov v Národnom zhromaždení je najviac 15 minút, pričom rečnícky čas pre jednotlivých nezávislých členov Národného zhromaždenia je najviac 5 minút.

⁴ Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Bulharskej republiky je v anglickom jazyku dostupný on-line
Dostupné na: <<http://www.parliament.bg/en/rulesoftheorganisations>>, overené 22.08.2016

(2) Poslanecký klub môže požiadať o zvýšenie rozsahu rečníckeho času určeného podľa odseku 1 vyššie, ale nie o viac ako jednu tretinu z tohto času. Ostatné poslanecké kluby majú následne právo na pomerné zvýšenie ich rečníckeho času.

(3) Rečnícky čas určený pre poslanecké kluby podľa odseku 1 obsahuje:

1. rečnícky čas určený pre poverených rečníkov poslaneckého klubu;
2. rečnícky čas pre predsedu poslaneckého klubu;
3. rečnícky čas určený pre poverených rečníkov poslaneckého klubu na odpovede a návrhy na zmenu programu schôdzu, okrem návrhov týkajúcich sa spôsobu vedenia schôdze.

(4) Poslanci, ktorí chcú vyjadriť názor odlišný od stanoviska poslaneckého klubu, do ktorého patria, tak môžu urobiť najviac trikrát. Rečnícky čas poslanca Národného zhromaždenia nesmie byť vyšší ako 3 minúty.

(5) Ak rečník prekročí určený rečnícky čas podľa odsekov 1 až 4 vyššie, predseda mu po upozornení odoberie slovo.

(6) Postup stanovený v odsekoch 1 až 5 sa nepoužije v rozpravách k návrhom zákonov pred druhým hlasovaním.

§ 56

(1) Poslanci Národného zhromaždenia majú právo na odpoveď (*pozn. aut. – faktická poznámka*).

(2) Odpoveď je krátka námietka týkajúca sa podstaty vystúpenia predchádzajúceho rečníka. Táto musí byť vykonaná bezprostredne po predmetnom vystúpení, pričom je obmedzená na 2 minúty.

(3) K jednému vystúpeniu nesmú byť adresované viac ako tri odpovede.

(4) Rečník má právo vyjadriť sa k odpovediam podľa odsekov 1 až 3 bezprostredne po ich predložení v rozsahu 3 minúty.

§ 57

(1) Poslanci Národného zhromaždenia majú právo na osobné vysvetlenie v rozsahu 2 minúty v prípade, ak sa ich osobne alebo podľa mena týka vystúpenie iného rečníka.

(2) Poslanci Národného zhromaždenia majú právo na osobné vysvetlenie svojho hlasovania proti návrhu ihneď po hlasovaní v rozsahu 2 minúty.

(3) Právo na vysvetlenie negatívneho hlasovania je určené pre tých poslancov Národného zhromaždenia, ktorí nevystúpili v rozprave.

(4) Osobné vysvetlenie negatívneho hlasovania môžu využiť najviac traja poslanci Národného zhromaždenia.

(5) Osobné vysvetlenie negatívneho hlasovania sa nepoužije po tajnom hlasovaní alebo po hlasovaní o procedurálnych návrhoch.

Cyperská republika (Snemovňa reprezentantov)

Rokovací poriadok Snemovne reprezentantov Cyperskej republiky (vybrané ustanovenia)⁵

§ 78

(a) Predseda snemovne určuje so súhlasom zástupcov poslaneckých klubov a po konzultácii s navrhovateľom v dostatočnom časovom predstihu pred rozpravou k predmetnému návrhu dĺžku trvania rozpravy. V prípade, ak v tejto veci nie je dosiahnutá dohoda, môže predseda určiť primeranú dĺžku trvania rozpravy podľa svojho uváženia. *(pozn. aut. – predmetom takto určenej rozpravy sú otázky vyplývajúce z nedostatočných odpovedí členov vlády na písomné otázky poslancov, otázky všeobecného záujmu, otázky mimoriadneho záujmu alebo nepredvídateľné okolnosti)*

(b) Takto určený čas sa rozdelí medzi poslanecké kluby pomerne podľa počtu členov každého klubu, ak predseda so súhlasom zástupcov poslaneckých klubov berúc do úvahy povahu problému a záujem poslaneckého klubu, do ktorého patrí navrhovateľ, nerozhodne inak. Predseda podľa svojho uváženia taktiež určí primeranú dĺžku rečníckeho času určenú pre nezávislých poslancov alebo pre poslancov, ktorí sú členmi politickej strany, ktorá v súlade s článkom 73.12 ústavy nie je oprávnená vytvoriť poslanecký klub.

(c) Predseda každého poslaneckého klubu predloží predsedovi snemovne zoznam rečníkov poslaneckého klubu, v ktorom je stanovené poradie a rečnícky čas pre každého takto povereného rečníka. Celkový rečnícky čas zástupcov poslaneckého klubu nesmie prekročiť dĺžku stanovenú podľa odsekov a) a b).

⁵ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

Zákon č. 90/1995 Sb. z 19. apríla 1995 o rokovacom poriadku Poslaneckej snemovne v znení neskorších predpisov (vybrané ustanovenia)⁶

§ 59

(1) Poslanecká snemovňa sa môže k prerokovávanému bodu uznieť bez rozpravy na obmedzení rečníckeho času, ktorý nesmie byť kratší ako desať minút. Obmedzenie rečníckeho času sa nevzťahuje na poslanca povereného predniesť k veci stanovisko poslaneckého klubu.

(2) Poslanecká snemovňa sa môže bez rozpravy uznieť, že k tej istej veci môže poslanec vystúpiť najviac dvakrát.

(3) Poslanec sa v rozprave neobracia priamo na iných poslancov a prípadné otázky na nich kladie prostredníctvom predsedajúceho.

(4) Poslanec má hovoriť k prerokovávanej veci. Ak sa od nej odchyľuje, alebo ak prekročí stanovený rečnícky čas, môže na to predsedajúci poslanca upozorniť. Ak poslanec vybočuje svojím prejavom z medzí slušnosti, môže ho predsedajúci povolať k poriadku. Ak dvojité upozornenie nevedlo k náprave, môže mu slovo odňať. O námietkach poslanca proti rozhodnutiu o odňatí slova rozhodne Poslanecká snemovňa bez rozpravy.

§ 60

(1) Poslanec sa môže prihlásiť s faktickou poznámkou, ktorou reaguje na priebeh rozpravy. Za faktickú poznámku sa považuje aj procedurálny návrh týkajúci sa spôsobu prerokovania niektorého bodu programu. Nemožno v nej však uplatňovať vecné stanoviská k prerokovanej otázke. Poslanec, ktorý sa prihlásil k faktickej poznámke, dostane slovo prednostne, avšak bez prerušenia toho, kto práve hovorí.

(2) Prednesenie faktickej poznámky ani prípadná odpoveď na faktickú poznámku iného poslanca nesmie prekročiť dve minúty.

(3) Ak nejde o faktickú poznámku alebo odpoveď na takúto poznámku alebo ak prekročí poslanec rečnícky čas na ich prednesenie, môže mu predsedajúci slovo odňať. Rozhodnutie predsedajúceho o odňatí slová podľa predchádzajúcej vety je konečné.

⁶ Zákon č. 90/1995 Sb. z 19. apríla 1995 o rokovacom poriadku Poslaneckej snemovne v znení neskorších predpisov

Zákon č. 107/1999 Sb. z 11. mája 1999 o rokovacom poriadku Senátu v znení neskorších predpisov (vybrané ustanovenia)⁷

§ 64

(1) Senát sa môže k prerokovávanému bodu uznieť bez rozpravy na obmedzení rečníckeho času, ktorý nesmie byť kratší ako 10 minút. Obmedzenie rečníckeho času sa nevzťahuje na senátora povereného predniesť k veci stanovisko senátorského klubu.

(2) Senát sa môže bez rozpravy uznieť, že k tej istej veci môže senátor vystúpiť najviac dvakrát.

(3) Senátor sa v rozprave neobracia priamo na iných senátorov a prípadné otázky na nich kladie prostredníctvom predsedajúceho.

(4) Senátor má hovoriť k prerokovávanej veci. Ak sa od nej odchyľuje, alebo ak prekročí stanovený rečnícky čas, môže na to predsedajúci senátora upozorniť. Ak senátor vybočuje svojím prejavom z medzí slušnosti, môže ho predsedajúci povolať k poriadku. Ak dvojité upozornenie neviedlo k náprave, môže mu slovo odňať. O námietkach senátora proti rozhodnutiu o odňatí slova rozhodne poslanecká snemovňa bez rozpravy.

§ 65

(1) Senátor sa môže prihlásiť s faktickou poznámkou, ktorou reaguje na priebeh rozpravy. Za faktickú poznámku sa považuje aj procedurálny návrh týkajúci sa spôsobu prerokovania niektorého bodu programu. Nemožno v nej však uplatňovať vecné stanoviská k prerokovanej otázke. Senátor, ktorý sa prihlásil k faktickej poznámke, dostane slovo prednostne, avšak bez prerušenia toho, kto práve hovorí.

(2) Prednesenie faktickej poznámky ani prípadná odpoveď na faktickú poznámku iného senátora nesmie prekročiť dve minúty.

(3) Ak nejde o faktickú poznámku alebo odpoveď na takúto poznámku alebo ak prekročí senátor rečnícky čas na ich prednesenie, môže mu predsedajúci slovo odňať. Rozhodnutie predsedajúceho o odňatí slová podľa predchádzajúcej vety je konečné.

⁷ Zákon č. 107/1999 Sb. z 11. mája 1999 o rokovacom poriadku Senátu v znení neskorších predpisov

Dánske kráľovstvo (Folketinget)

Príloha k rokovaciemu poriadku Folketingetu (vybrané ustanovenia)⁸

NÁVRHY ZÁKONOV

Úvodné vystúpenie: 10 minút

Prvé čítanie

	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Zástupca navrhovateľov	10 minút	5 minút	-
Poverený zástupca politickej strany a ostatní poslanci	5 minút	3 minúty	-
Ministri	15 minút	10 minút	10 minút

Druhé čítanie

	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Poverení rečníci	10 minút	5 minút	-
Ostatní poslanci	5 minút	3 minúty	-
Ministri	30 minút	10 minút	10 minút

Tretie čítanie

I. pozmeňujúce návrhy	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Poverení rečníci	10 minút	5 minút	-
Ostatní poslanci	5 minút	-	-
Ministri	15 minút	10 minút	10 minút

II. všeobecná rozprava	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Poverení rečníci	10 minút	5 minút	-
Ostatní poslanci	5 minút	-	-
Ministri	20 minút	10 minút	10 minút

Ak je zástupca navrhovateľov zároveň aj povereným rečníkom poslaneckého klubu, môže vystúpiť v rozsahu ako zástupca navrhovateľov.

Ak sa v druhom alebo v treťom čítaní prerokúvajú dva alebo viaceré návrhy zákonov súčasne, rečnícky čas je dvojnásobný. Ak sa poslanecký návrh zákona prerokúva súčasne s inými návrhmi zákonov a navrhovateľ zákona je súčasne povereným rečníkom poslaneckého

⁸ Príloha k rokovaciemu poriadku Folketingetu je v anglickom jazyku dostupná on-line Dostupné na: <http://www.thedanishparliament.dk/Publications/Standing%20Orders%20of%20the%20Folketing/Annex.aspx>> overené 22.08.2016

klubu, môže prvýkrát vystúpiť v rozsahu 15 minút a druhýkrát v rozsahu 8 minút. Iba poslanci navrhujúci najmenej dva návrhy súčasne majú pridelený dvojnásobný rečnícky čas.

Ak sa v rokovaní o návrhu zákona pokračuje po tom, ako bolo pozastavené v dôsledku jeho preskúmania výbormi, vystúpenia vykonané pred obnovením rokovania nepodliehajú časovým obmedzeniam.

NÁVRH ŠTÁTNEHO ROZPOČTU

Úvodné vystúpenie: bez časových obmedzení

Prvé čítanie

	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Poverení rečníci	15 minút	10 minút	-
Ostatní poslanci	10 minút	5 minút	-
Ministri	bez obmedzení	bez obmedzení	bez obmedzení

Druhé čítanie

(tieto časové obmedzenia sa použijú aj pri doplňujúcich návrhoch zákonov alokujúcich finančné prostriedky jednotlivým rezortom)

	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Poverení rečníci	15 minút	10 minút	-
Ostatní poslanci	10 minút	5 minút	-
Ministri	30 minút	15 minút	10 minút

Tretie čítanie

(tieto časové obmedzenia sa použijú aj pri doplňujúcich návrhoch zákonov alokujúcich finančné prostriedky jednotlivým rezortom)

	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Poverení rečníci	15 minút	10 minút	-
Ostatní poslanci	10 minút	5 minút	-
Ministri	60 minút	30 minút	10 minút

HODINA OTÁZOK

Odpoveď ministra: 2 minúty

Prvé vystúpenie poslanca predkladajúceho otázku: 2 minúty

Odpoveď ministra: ½ minúty

Druhé vystúpenie poslanca predkladajúceho otázku: ½ minúty

Ďalšie reakcie ministra zakaždým: ½ minúty

NEPRIPRAVENÁ HODINA OTÁZOK

Stanovisko predsedu vlády: 5 minút

Prvé vystúpenie poslanca predkladajúceho otázku: 2 minúty

Odpoveď predsedu vlády: 2 minúty

Druhé vystúpenie poslanca predkladajúceho otázku: 1 minúta

Ďalšie reakcie predsedu vlády zakaždým: 1 minúta

INTERPELÁCIE

Odôvodnenie interpelácie: 3 minúty

Odpoveď ministra: 15 minút

Následne

	prvýkrát	druhýkrát	nasledujúce razy
Interpelujúci	5 minút	5 minút	-
Poverení rečníci	5 minút	3 minúty	-
Ostatní poslanci	3 minúty	-	-
Ministri	10 minút	5 minút	5 minút

PODÁVANIE NÁVRHOV

Ak sú v priebehu rozpravy podané návrhy, o ktorých sa bude hlasovať, majú rečníci, ktorí v čase podania návrhu vyčerpali svoj rečnícky čas, pridelených ešte 5 minút rečníckeho času.

ODCHÝLENIE SA OD DĺŽKY REČNÍCKEHO ČASU

Predseda Folketingetu môže povoliť prekročenie dĺžky rečníckeho času určeného rokovacím poriadkom, ak si to rozsah prerokúvanej veci vyžaduje. Žiadosti o predĺženie rečníckeho času musia byť podané najneskôr dva dni pred dotknutým zasadnutím. Žiadosť o predĺženie rečníckeho času určeného na interpelácie musí byť podaná súčasne s interpeláciou.

Estónska republika (Riigikogu)

Rokovací poriadok Riigikogu (vybrané ustanovenia)⁹

§ 67

Správa

Ak je súčasťou programu schôdze správa, musí byť uvedená spoza rečníckeho pultu v rokovacej sále v rozsahu nie dlhšom ako 20 minút, pokiaľ tento zákon nestanovuje inak. Po dohode s prekladateľom môže predsedajúci rečnícky čas predĺžiť.

⁹ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

§ 68

Ústne otázky

- (1) V prípadoch stanovených týmto zákonom môžu poslanci prekladať ústne otázky.
- (2) Ak chce poslanec položiť otázku, musí sa zaregistrovať. Predsedajúci udelí poslancom povolenie položiť otázky v poradí, v akom sa zaregistrovali.
- (3) Na polozenie otázky je určená 1 minúta.

§ 69

Faktické poznámky

- (1) V prípadoch stanovených týmto zákonom majú poslanci právo podať faktické poznámky.
- (2) Ak chce poslanec podať faktickú poznámku, musí sa zaregistrovať. Predsedajúci udelí poslancom povolenie podať faktickú poznámku v poradí, v akom sa zaregistrovali.
- (3) Faktická poznámka musí byť podaná buď z rečniceho pultu v rokovacej sále, alebo z miesta.
- (4) Ak chce faktickú poznámku podať predsedajúci, odovzdá vedenie schôdze po dobu trvania vystúpenia s faktickou poznámkou a prednesie faktickú poznámku spoza rečniceho pultu.
- (5) Ak tento zákon nestanovuje inak, na faktickú poznámku podanú spoza rečniceho pultu je určených 5 minút a na faktickú poznámku z miesta 2 minúty. Na žiadosť rečníka mu môže predsedajúci prideliť ďalšie 3 minúty.

§ 70

Protivýjadrenie

- (1) Ak je poslanec alebo stanovisko obsiahnuté v jeho vystúpení spomenuté v inom vystúpení, môže predsedajúci udeliť dotknutému poslancovi povolenie vystúpiť s protivýjadrením.
- (2) Počas prerokúvania bodov programu schôdze, môže predsedajúci udeliť každému poslancovi možnosť takto reagovať len raz.
- (3) Na protivýjadrenie sú určené 2 minúty.

§ 91

Prekladanie návrhov zákonov

Návrh zákona sa prekladá predsedajúcemu spoza rečniceho pultu pred začiatkom rozpravy k jednotlivým bodom programu schôdze. Navrhovateľ môže návrh zákona uviesť v rozsahu do 2 minút.

§ 140

Postup pri odpovedaní na interpelácie

- (1) Odpoveď na interpeláciu musí byť prednesená na zasadnutí Riigikogu v lehote do 20 rokovacích dní od postúpenia interpelácie interpelovanému.

(2) Interpelácia je zaradená na program schôdze na základe návrhu predsedníctva Riigikogu po dohode s interpelujúcim a interpelovaným.

(3) Odpoveď na interpeláciu začína vystúpením interpelujúceho alebo zástupcu interpelujúcich, ktoré nesmie byť dlhšie ako 5 minút a v ktorom interpelujúci odôvodní podanie interpelácie. Potom nasleduje vystúpenie interpelovaného, ktoré nesmie byť dlhšie ako 15 minút a v ktorom interpelujúci odpovie na otázky položené v interpelácii. Každý poslanec má právo položiť interpelovanému jednu ústnu otázku.

(4) Po odpovedi na interpeláciu je otvorená rozprava, počas ktorej môže interpelujúci a následne ostatní poslanci Riigikogu a zástupcovia poslaneckých klubov a výborov predniesť svoje pripomienky. Pred končením rozpravy má právo vystúpiť interpelovaný.

§ 146

Postup pri odpovedaní na otázky

(5) Predsedajúci pridelí na odpoveď dve minúty.

(8) Ak predsedajúci považuje odpoveď člena vlády na otázku poslanca Riigikogu za dostatočnú, môže ukončiť rozpravu k tejto otázke.

Fínska republika (Eduskunta)

Rokovací poriadok Eduskunty (vybrané ustanovenia)¹⁰

§ 50

Rada predsedu Eduskunty môže vopred vyhradiť časť rozpravy určenej na vystúpenia rečníkov a určiť dĺžku jej trvania. *(pozn. aut. – radu predsedu Eduskunty tvorí predseda Eduskunty, dvaja podpredsedovia Eduskunty a predsedovia výborov Eduskunty)*

Rada predsedu Eduskunty vypracuje detailné inštrukcie týkajúce sa prihlásenia sa do rozpravy a vystúpenia v rozprave.

§ 52

Odpovede

Nehľadiac na § 50 až 51 rokovacieho poriadku môže predseda Eduskunty na základe svojho uváženia odovzdať slovo poslancom na odpoveď v poradí, v akom rozhodne. Odpoveď nesmie byť dlhšia ako dve minúty. Predseda môže určiť, že odpoveď môže trvať len 1 minútu. Rada predsedu Eduskunty vypracuje detailné inštrukcie týkajúce sa odpovedí.

¹⁰ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

Smernica rady predsedu Eduskunty

Rada predsedu Eduskunty rozhodne pred schôdzou Eduskunty, či bude dĺžka rozpravy obmedzená. Ak je dĺžka rozpravy takto určená, rečnícky čas pre jednotlivé vystúpenia v rozprave je stanovený spravidla na 5 minút, pokiaľ rada predsedu nerozhodne inak.

Francúzska republika (Národné zhromaždenie)

Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Francúzskej republiky (výťah)¹¹

Rada predsedu Národného zhromaždenia sa skladá z predsedu a podpredsedov Národného zhromaždenia, predsedov stálych výborov, generálneho spravodajcu Výboru pre financie, ekonomiku a kontrolu rozpočtu, predsedu Výboru pre európske záležitosti a predsedov poslaneckých klubov. Rada predsedu môže stanoviť dĺžku všeobecnej rozpravy. Tento čas predseda Národného zhromaždenia rozdelí medzi poslanecké kluby a to takým spôsobom, aby každému poslaneckému klubu zabezpečil rovnaký podiel času. Poslanci, ktorí nie sú členmi žiadneho poslaneckého klubu disponujú časom, ktorý je im pridelený primerane podľa ich počtu. Dĺžka rečnickeho času určeného pre vystúpenie v rozprave nesmie byť kratšia ako 5 minút. Rada predsedu môže stanoviť maximálnu dĺžku rečnickeho času určeného na prerokovanie jedného bodu programu schôdze. Každému poslaneckému klubu je pridelený minimálny čas, pričom dĺžka tohto času je väčšia pre opozičné kluby.

Vystúpenie spravodajcu v prvom čítaní nesmie presiahnuť dĺžku stanovenú radou predsedu (od druhého čítania 15 minút). Diskusiu v rozprave môžu prerušiť jedine navrhovatelia na maximálne 30 minút, ak rada predsedu nerozhodne inak. Pred hlasovaním je udelené slovo na dve minúty poverenému rečníkovi z každého poslaneckého klubu. V prípade, ak je počas rozpravy podaný návrh na zastavenia rokovania o danom bode programu z dôvodu namietania ústavnosti návrhu, počas rozpravy môžu vystúpiť jedine navrhovatelia, a to najviac na 15 minút, ak rada predsedu nerozhodne inak. Pred hlasovaním je slovo udelené na dve minúty poverenému rečníkovi z každého poslaneckého klubu.

Vystúpenia k jednotlivým článkom návrhu zákona počas rozpravy nemôžu presiahnuť dve minúty. Vystúpenia k predloženým pozmeňujúcim alebo doplňujúcim návrhom, okrem vládnych, nesmú presiahnuť dve minúty.

¹¹ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

Helénska republika (Vouli ton Ellinon)

Rokovací poriadok parlamentu Helénskej republiky (vybrané ustanovenia)¹²

§ 64

(2) Ak sa na schôdzi parlamentu prerokovávajú návrhy zákonov, slovo je udelené najprv príslušným ministrom, ak o to požiadajú, inak spravodajcom, odborným rečníkom a šiestim poslancom na princípe rotácie. V tejto fáze sa ministri môžu vyjadriť raz najviac na štyri minúty a predsedovia poslaneckých klubov alebo ich zástupcovia najviac dve minúty.

§ 97

(1) V prvej fáze rokovania o návrhu zákona dĺžka vystúpenia v rozprave nesmie prekročiť:

- a) 7 minút pre poslancov zaregistrovaných v zozname rečníkov;
- b) 15 minút pre spravodajcov a odborných rečníkov a 12 minút pre zástupcov poslaneckých klubov.

(2) Vystúpenie predsedov poslaneckých klubov nesmie prekročiť 15 minút a ministrov 10 minút.

(3) Vystúpenie predsedov poslaneckých klubov, ktorých počet členov sa rovná najmenej jednej šiestine členov parlamentu, nesmie prekročiť 20 minút. Vystúpenie príslušných ministrov nesmie prekročiť 18 minút. Ak o slovo požiadá štátny tajomník toho istého ministerstva, je mu udelené slovo v rozsahu polovice z rečníckeho času príslušného ministra.

(4) Ministri a predsedovia poslaneckých klubov môžu okrem prípadov uvedených vyššie vystúpiť kedykoľvek o to požiadajú a to v rozsahu 5 minút pri prvom takomto vystúpení a 3 minúty pri druhom takomto vystúpení.

(5) V druhej fáze rokovania o návrhu zákona je rečnícky čas subjektov podľa odsekov 1, 2 a 3 obmedzený na polovicu rečníckeho času, aký majú v prvej fáze. Zástupcovia poslaneckých klubov sú pri treťom vystúpení oprávnení hovoriť 3 minúty.

(6) S výnimkou § 143 odsek 4, môžu bývalí predsedovia vlády, ktorí sú poslancami a predsedami vládnych poslaneckých klubov a zároveň nie sú členmi vlády, byť vypočutí kedykoľvek o to požiadajú a to v rozsahu 15 minút pri každom vystúpení. Rovnaké právo majú aj bývalí predsedovia parlamentu, avšak v rozsahu 10 minút.

¹² European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

(7) Ak po vystúpení predsedu poslaneckého klubu nasleduje vystúpenie jeho zástupcu, je tento zástupca oprávnený vystúpiť v rozsahu 6 minút pri prvom vystúpení a v rozsahu 3 minúty pri ďalšom vystúpení.

§ 103

(1) Počas rozpravy k jednotlivým článkom návrhu zákona môžu poslanci zapísaní v zozname rečníkov vystúpiť v rozsahu najviac 4 minúty pri prvom vystúpení a 2 minúty pri druhom vystúpení.

(2) Počas rozpravy k jednotlivým článkom návrhu zákona môžu ministri a predsedovia poslaneckých klubov byť vypočutí v rozsahu 4 minúty pri prvom vystúpení a 3 minúty pri každom ďalšom vystúpení. Zástupcovia predsedov poslaneckých klubov sú rovnako oprávnení vystúpiť a to v rozsahu 4 minúty pri prvom vystúpení a 3 minúty pri dvoch nasledujúcich vystúpeniach.

(3) Ak sa zlúči rozprava k viacerým článkom návrhu zákona, čas určený podľa odseku 1 a 2 sa zdvojnásobí. Na základe návrhu predsedu parlamentu môže parlament odsúhlasiť ďalšie zvýšenie rečného času.

Holandské kráľovstvo (Snemovňa reprezentantov)

Rokovací poriadok Snemovne reprezentantov Holandského kráľovstva (vybrané ustanovenia)¹³

§ 43

Schôdza Snemovne reprezentantov k návrhu štátneho rozpočtu po rokovaní výborov

(1) Na záver schôdzy výborov k návrhu štátneho rozpočtu Snemovňa reprezentantov stanoví celkový rečnícky čas určený na rozpravu na schôdzi snemovne pre jednotlivé poslanecké kluby.

§ 44a

Uzavretie všeobecnej rozpravy počas schôdze Snemovne reprezentantov (dvojminútová rozprava)

(3) Odhliadnuc od § 64 odsek 2 predstavuje celkový rečnícky určený pre poslanecký klub 2 minúty, počas ktorého musia byť prezentované príslušné návrhy, ak sú predložené.

¹³ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

§ 64

Celkový rečnícky čas

Neprihliadajúc na § 43 odsek 1 môže snemovňa obmedziť celkový rečnícky čas o bode programu pre každý poslanecký klub berúc do úvahy veľkosť poslaneckého klubu a rečnícky čas určený pre vystúpenia členov vlády. Rovnako môže byť rozhodnuté, že prerokúvanie bodu programu sa uskutoční len v jednom štádiu zákonodarného procesu.

§ 65

Ukončenie vystúpenia v rozprave

Ak uplynie rečnícky čas určený pre vystúpenia v rozprave alebo pre vysvetlenie hlasovania, predseda požiada rečníka o ukončenie vystúpenia. Tento je povinný ihneď svoje vystúpenie ukončiť.

§ 138

Poradie poslancov, ktorí položili otázku a rečnícky čas (*pozn. aut. – Hodina otázok*)

(2) Poslanec, ktorý kladie otázku, je oprávnený vystúpiť v rozsahu 2 minúty, aby tak položil otázku ministrom a poskytol k nej vysvetlenie. Minister je oprávnený vystúpiť v rozsahu 2 minúty, aby tak zodpovedal otázku.

(3) Po odpovedi má poslanec, ktorý položil otázku, právo na doplňujúcu otázku v rozsahu 2 minút. Ministrovi je následne udelené slovo na 1 minútu, aby odpovedal na doplňujúcu otázku poslanca.

(4) Následne predseda snemovne môže udeliť slovo ostatným poslancom, ktorí sú oprávnení klásť otázky súvisiace s otázkou poslanca, ktorý položil otázku podľa odseku 1 a 2, a to v rozsahu pol minúty na poslanca a na otázku. Ministrovi je následne udelené slovo na pol minúty na odpoveď na každú položenú otázku.

Chorvátska republika (Hrvatski sabor)

Rokovací poriadok parlamentu Chorvátskej republiky (vybrané ustanovenia)¹⁴

§ 213

(1) Poslanci nie sú počas rozpravy oprávnení mať prejav dlhší ako 10 minút, zatiaľ čo poverení rečníci poslaneckých klubov môžu vystúpiť na 15 minút. Vo výnimočných prípadoch v závislosti od dôležitosti prerokúvaného bodu, môže parlament udeliť povereným zástupcom

¹⁴ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

poslaneckých klubov alebo poslancom dlhší rečnícky čas. Navrhovateľ alebo jeho zástupca môže na začiatku rozpravy predniesť úvodný prejav, ktorý nesmie prekročiť 30 minút, na konci rozpravy nesmie prekročiť taktiež 30 minút, zatiaľ čo pri vysvetľovaní počas rozpravy je rečnícky čas navrhovateľa obmedzený pri každom vystúpení na 10 minút.

(2) Zástupca vlády, pokiaľ nie je navrhovateľom, nesmie hovoriť pri každom vystúpení v rozprave dlhšie ako 10 minút.

(3) Poslanec, ktorý požiadal o slovo, ale nie je prítomný v rokovacej sále, keď mu má byť slovo udelené, stráca právo na vystúpenie v rozprave k bodu, ku ktorému požiadal o slovo.

(4) Poverený rečník poslaneckého klubu, ktorý nie je prítomný v rokovacej sále, keď mu má byť slovo udelené, stráca právo na vystúpenie v rozprave v mene celého poslaneckého klubu k bodu, ku ktorému požiadal o slovo.

(5) Po tom, ako všetci poslanci, ktorí požiadali o slovo, dokončili svoje vystúpenia, môžu opätovne požiadať o slovo poverení zástupcovia poslaneckých klubov, pričom slovo je im udelené na nie dlhšie ako 5 minút bez ohľadu na to, či poverený zástupca poslaneckého klubu už vystúpil v rozprave k predmetnému bodu alebo nie.

§ 214

(1) Parlamentné predsedníctvo môže so súhlasom všetkých predsedov poslaneckých klubov rozhodnúť, že rozprava o bode programu bude mať špecifické trvanie, v rámci ktorého nemôže navrhovateľ hovoriť dlhšie ako 20 minút, zatiaľ čo poverení zástupcovia poslaneckých klubov, zástupcovia kompetentného orgánu a zástupcovia legislatívneho výboru nesmú hovoriť dlhšie ako 15 minút a zástupcovia iných orgánov parlamentu nesmú hovoriť dlhšie ako 10 minút.

(2) Zvyšný čas je pridelený politickým stranám proporcionálne k existujúcemu zloženiu parlamentu, za predpokladu že nezávislí poslanci a poslanci z radov národnostných menšín nesmú hovoriť dlhšie ako 5 minút.

(3) O určení dĺžky trvania rozpravy podľa odseku 1 rozhodne parlament.

(4) Predseda, poslanecké kluby, orgány parlamentu, politické strany, nezávislí poslanci a poslanci reprezentujúci národnostné menšiny môžu čas určený v odseku 1 využiť spôsobom, akým uznajú za vhodné.

Rokovací poriadok parlamentu Litovskej republiky (vybrané ustanovenia)¹⁵

§ 92

Povinné zahrnutie bodu do programu schôdze

(1) Na žiadosť jednej tretiny poslancov parlamentu je predseda parlamentu povinný zahrnúť nimi navrhovaný bod do programu schôdze alebo do programu príslušného týždňa rokovania alebo na nasledujúci rokovací deň, pokiaľ je žiadosť pripravená a predložená v súlade s postupmi stanovenými v tomto predpise. Dĺžka rozpravy k tomuto bodu programu nesmie presiahnuť jeden a pol hodiny, pokiaľ parlament nerozhodne inak.

(4) Na žiadosť jednej desatiny poslancov parlamentu je predseda parlamentu povinný zahrnúť do programu schôdze na nasledujúci rokovací deň rozpravu k problému mimoriadnej dôležitosti. Dĺžka rozpravy k tomuto bodu programu nesmie presiahnuť 30 minút, pokiaľ parlament nerozhodne o predĺžení rozpravy. Po skončení rozpravy môže parlament poveriť jeden zo svojich výborov alebo komisií, aby tento problém preskúmal. Počas jednej schôdze môže byť takáto rozprava vedená len raz.

§ 97

Program schôdze

(1) Posledných 20 minút každého rokovacieho dňa je vyhradených pre vyhlásenia poslancov parlamentu týkajúce sa závažných štátnych problémov. Vystúpenia sú v priamom prenose vysielané národnou rozhlasovou stanicou.

(4) Posledných 30 minút z rokovacieho dňa, ak je ním štvrtok, je vyhradených pre vládu na pol hodinu otázok, počas ktorej odpovedajú na otázky poslancov členovia vlády, funkcionári parlamentu a vedúci ústredných orgánov štátnej správy, ktorí boli menovaní parlamentom okrem sudcov ústavného a najvyššieho súdu, zatiaľ čo štvrtok ráno je vyhradený pre hodinu otázok pre vládu.

(6) Každý štvrtok, okrem štvrtkov stanovených v odseku 5 (*pozn. aut. – podľa odseku 5 každý tretí štvrtok večer určuje program schôdze opozícia*), sú na konci večerného rokovania vyhradené dve hodiny na prerokovanie poslaneckých návrhov zákonov. Poradie návrhov určuje poradie, v akom boli doručené, pokiaľ jedna tretina poslancov nepodá námietku.

¹⁵ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

§ 104

Správy, vystúpenia v rozprave a odpovede na otázky

(5) Dĺžka rozpravy k správe je určená predsedajúcim po dohode s predkladateľom správy, pričom spravidla nesmie presiahnuť 30 minút.

(6) Dĺžka rozpravy k doplňujúcim správam nesmie presiahnuť 15 minút. Záverečné vystúpenie vlády alebo výboru môže trvať najviac 10 minút. Poverenému rečníkovi poslaneckého klubu je udelené slovo najviac na 7 minút. Predseda parlamentu má právo na vystúpenie v rozsahu 5 minút. Ak bolo pred začiatkom rozpravy prijaté rozhodnutie o určení dĺžky rozpravy, celkový rečnícky čas určený pre poslanecké kluby je rozdelený medzi poslanecké kluby pomerne podľa ich veľkosti, pričom úradne staršie poslanecké kluby informujú predsedajúceho, ktorí členovia poslaneckých klubov vystúpia a v akom rozsahu.

(8) Odpoveď na jednu otázku nesmie presiahnuť 3 minúty, zatiaľ čo samotná otázka nesmie byť dlhšia ako 1 minútu.

§ 106

Procedurálne návrhy

(5) Vystúpenia týkajúce sa postupu prerokúvania veci, dĺžky trvania rozpravy, odloženia rokovania o veci alebo odmietnutia veci majú prednosť pred rozpravou o veci samotnej. V týchto prípadoch je poslancom udelené slovo na nie dlhšie ako 2 minúty po tom, ako bolo dokončené vystúpenie predchádzajúceho rečníka. V prípadoch stanovených týmto predpisom sa vyžaduje po vystúpeniach s procedurálnymi návrhmi hlasovanie.

§ 107

Rozprava k motivácii hlasovania

(1) Každý poslanec má právo vyjadriť sa k dôvodom svojho hlasovania po tom, ako predsedajúci oznámi, že sa bude hlasovať a zisťuje, či existuje niekto, kto by chcel odôvodniť svoje hlasovanie. Dĺžka rozpravy nesmie presiahnuť dve minúty.

§ 110

Vystúpenia poslancov k osobnej záležitosti

(1) Ak sú činy alebo slová poslanca parlamentu prezentované skreslene iným rečníkom, dotknutý poslanec má právo požiadať predsedajúceho o udelenie slova v rozsahu 2 minúty.

§ 141

Postup pri predstavovaní návrhov

(1) Návrh zákona alebo iného právneho aktu parlamentu musí byť predstavený na schôdzi parlamentu navrhovateľom alebo jeho zástupcom, ktorý stručne (maximálne do 10 minút) charakterizuje svoj návrh a zodpovie na otázky poslancov (maximálne 10 minút).

§ 152

Predkladanie a prijímanie pozmeňujúcich návrhov k návrhu zákona počas schôdze parlamentu

(6) Počas posudzovania pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov na schôdzi parlamentu môže vystúpiť len ich navrhovateľ a spravodajca k nim (a to v rozsahu do 2 minút na každý návrh), pričom spravodajcu sa poslanci nesmú pýtať na jeho motiváciu pri hlasovaní.

(7) Počas prijímania zákona môže byť slovo udelené len navrhovateľom pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov (dve minúty na každý návrh) a spravodajcovi, ktorý požiadal o slovo k motivácii svojho hlasovania. Poslanci nesmú spravodajcovi klásť otázky.

Lotyšská republika (Saeima)

Rokovací poriadok parlamentu Lotyšskej republiky (vybrané ustanovenia)¹⁶

§ 64

(1) Rečnícky čas pre spravodajcu, predsedu vlády alebo člena vlády k prerokúvanej veci je obmedzený na 1 hodinu pri prvom vystúpení, 15 minút pri druhom vystúpení a 5 minút pri každom ďalšom vystúpení.

(2) Rečnícky čas všetkých ostatných rečníkov k zmenám ústavy, k návrhu na vyslovenie dôvery alebo nedôvery, návrhom zákonov a ďalším návrhom prerokúvaným v prvom čítaní nesmie presiahnuť 15 minút pri prvom vystúpení a 5 minút pri druhom vystúpení. Počas rozpravy k výročnej správe o činnosti a budúcom zameraní zahraničnej politiky predkladanej ministrom zahraničných vecí je rečnícky čas stanovený na 10 minút pri prvom vystúpení a 5 minút pri druhom vystúpení. Vo všetkých ďalších prípadoch majú rečníci vyhradených 5 minút na prvé vystúpenie a 2 minúty na druhé vystúpenie.

(3) Parlament môže bez rozpravy rozhodnúť o predĺžení rečníckeho času, ak o to požiada rečník.

¹⁶ Rokovací poriadok parlamentu Lotyšskej republiky je v anglickom jazyku dostupný on-line Dostupné na: <<http://www.saeima.lv/en/legislation/rules-of-procedure>>, overené 22.08.2016

§ 65

(1) Na žiadosť 10 poslancov môže parlament rozhodnúť o:

- 1) skrátení rečníckeho času;
- 2) uzatvorenie zoznamu rečníkov.

(2) Rečnícky čas nesmie byť skrátený spravodajcovi, predsedovi vlády a členom vlády.

(3) Ak parlament rozhodol o skrátení rečníckeho času na menej ako 5 minút, druhé vystúpenie toho istého rečníka nesmie prekročiť 1 minútu, pokiaľ parlament nerozhodne inak.

(4) Ak bol uzatvorený zoznam rečníkov, každý rečník na zozname má právo len na jedno vystúpenie, pokiaľ sa nezapísal s druhým vystúpením ešte pred uzatvorením zoznamu. Iba spravodajca, predseda vlády a členovia vlády majú právo vystúpiť bez ohľadu na to, či boli zapísaní na zozname alebo nie.

(5) Na žiadosť najmenej 20 poslancov môže parlament rozhodnúť o uzavretí rozpravy. Po uzavretí rozpravy je slovo udelené len:

- 1) povereným rečníkom poslaneckých klubov (§ 59 odsek 2);
- 2) spravodajcovi, predsedovi vlády a členom vlády.

§ 66

Slovo môže byť mimo poradia udelené tým rečníkom, ktorí sa chcú vyjadriť k:

- 1) nesúladu alebo porušeniu rokovacieho poriadku parlamentu;
- 2) procedurálnym aspektom prerokovania veci.

§ 67

(1) Rečník, ktorý chce vystúpiť s naliehavým oznamom nesúvisiacim s programom schôdze, uvedie predmet svojho oznámenia v písomnej žiadosti. Predsedajúci rozhodne, či rečníkovi udelí slovo na prednesenie naliehavého oznamu.

(3) Rečnícky čas určený pre naliehavé oznámenia nesmie prekročiť 3 minúty.

§ 122 (pozn. aut. – Hodina otázok)

(3) Ústna odpoveď musí byť prednesená v prípade, ak je prítomný aspoň jeden z poslancov, ktorí predložili otázku (pozn. aut. – otázku nemôže preložiť poslanec sám, na predloženie otázky sa vyžaduje najmenej 5 poslancov). Vystúpenie s odpoveďou nesmie presiahnuť 5 minút alebo 2 minúty v prípade, ak bola doručená písomná odpoveď.

(4) Po prednesení odpovede majú dotknutí poslanci právo položiť dve doplňujúce otázky. Vystúpenie s doplňujúcou otázkou nesmie presiahnuť 1 minútu.

(7) Vystúpenie s odpoveďou na každú doplňujúcu otázku nesmie presiahnuť 2 minúty.

Luxemburské veľkoveľkoveľvodstvo (Poslanecká snemovňa)

Rokovací poriadok Poslaneckej snemovne Luxemburského veľkoveľkoveľvodstva (výťah)¹⁷

Podľa § 37 rokovacieho poriadku môže konferencia predsedov (poslanecké grémium) určiť jednomyselným rozhodnutím dĺžku trvania rozpravy pre každý vládny a poslanecký návrh zákona, interpelácie, konzultácie, tematickú rozpravu, rozpravu k štátnemu rozpočtu a rozpravu k fiškálnej a rozpočtovej politike podľa týchto modelov:

ZÁKLADNÝ MODEL

Rečnícky čas určený pre každý poslanecký klub je 5 minút. Spravodajca k vládnu alebo poslaneckému návrhu zákona má doplňujúci rečnícky čas v rozsahu 10 minút. Rečnícky čas vyhradený pre členov vlády je 10 minút. Rečnícky čas zahŕňa rozpravu o pozmeňujúcich návrhoch a uzneseniach.

MODEL 1

Rečnícky čas určený pre každý poslanecký klub je 10 minút zvýšených o 1 minútu za každého člena poslaneckého klubu. Na rozpravu o pozmeňujúcich návrhoch a uzneseniach je vyhradených dodatočných 5 minút pre každý poslanecký klub a pre členov vlády. Spravodajca k vládnu alebo poslaneckému návrhu zákona má doplňujúci rečnícky čas v rozsahu 15 minút. Interpelujúci alebo navrhovateľ rozpravy má k dispozícii ďalších 20 minút. Rečnícky čas vyhradený pre členov vlády je 15 minút. V prípade rozpravy k interpeláciám alebo tematickej rozpravy má vláda rovnaký rečnícky čas ako interpelujúci alebo navrhovateľ tematickej rozpravy.

MODEL 2

Rečnícky čas určený pre každý poslanecký klub je 20 minút zvýšených o 2 minúty za každého člena poslaneckého klubu. Na rozpravu o pozmeňujúcich návrhoch a uzneseniach je vyhradených dodatočných 10 minút pre každý poslanecký klub a pre členov vlády. Spravodajca k vládnu alebo poslaneckému návrhu zákona má doplňujúci rečnícky čas v rozsahu 20 minút. Interpelujúci alebo navrhovateľ rozpravy má k dispozícii ďalších 40 minút. Rečnícky čas vyhradený pre členov vlády je 20 minút. V prípade rozpravy k interpeláciám alebo

¹⁷ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

tematickej rozpravy má vláda rovnaký rečnícky čas ako interpelujúci alebo navrhovateľ tematickej rozpravy.

MODEL 3

Rečnícky čas určený pre každý poslanecký klub je 30 minút zvýšených o 3 minúty za každého člena poslaneckého klubu. Na rozpravu o pozmeňujúcich návrhoch a uzneseniach je vyhradených dodatočných 15 minút pre každý poslanecký klub a pre členov vlády. Spravodajca k vládne alebo poslaneckému návrhu zákona má doplňujúci rečnícky čas v rozsahu 30 minút. Interpelujúci alebo navrhovateľ rozpravy má k dispozícii ďalších 60 minút. Rečnícky čas vyhradený pre členov vlády je 30 minút. V prípade rozpravy k interpeláciám alebo tematickej rozpravy má vláda rovnaký rečnícky čas ako interpelujúci alebo navrhovateľ tematickej rozpravy.

MODEL 4

Rečnícky čas určený pre každý poslanecký klub je 40 minút zvýšených o 4 minúty za každého člena poslaneckého klubu. Na rozpravu o pozmeňujúcich návrhoch a uzneseniach je vyhradených dodatočných 20 minút pre každý poslanecký klub a pre členov vlády. Spravodajca k vládne alebo poslaneckému návrhu zákona má doplňujúci rečnícky čas v rozsahu 40 minút. Interpelujúci alebo navrhovateľ rozpravy má k dispozícii ďalších 80 minút. Rečnícky čas vyhradený pre členov vlády je 40 minút. V prípade rozpravy k interpeláciám alebo tematickej rozpravy má vláda rovnaký rečnícky čas ako interpelujúci alebo navrhovateľ tematickej rozpravy.

Konferencia predsedov môže jednomyselne rozhodnúť aj o inej dĺžke trvania rozpravy za predpokladu dodržania pomerov rečníckych časov stanovených vyššie uvedenými modelmi.

V rámci Hodiny otázok je rečnícky čas poslanca určený na polozenie otázky 2 minúty na každú otázku a rečnícky čas vyhradený na vystúpenie s odpoveďou člena vlády je 4 minúty.

Počas tematickej rozpravy je rečnícky čas poslaneckého klubu, ktorý rozpravu navrhol, 10 minút a rečnícky čas ostatných poslaneckých klubov 5 minút. Rečnícky čas pre členov vlády je určený na 15 minút.

Maďarsko (Národné zhromaždenie)

Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Maďarska (vybrané ustanovenia)¹⁸

Vystúpenia v rozprave k bodom programu rokovacieho dňa

§ 50

(5) Rečnícky čas stanovený v § 23 písmeno b) nesmie byť nižší ako:

- a. 15 minút vo všeobecnej rozprave;
- b. 20 minút pre poverených rečníkov poslaneckých klubov;
- c. 30 minút v prípade návrhov na zmenu ústavy, rozhodnutí vyžadujúcich si kvalifikovanú väčšinu, návrhu štátneho rozpočtu, návrhu doplňujúceho rozpočtu a v prípade zlúčenej rozpravy o viacerých návrhoch na rozhodnutie;
- d. 10 minút v detailnej rozprave k ústave a 6 minút v rozprave k ďalším návrhom; 15 minút v prípade jednofázovej detailnej rozpravy;
- e. 15 minút v prípade mimoriadnej schôdze.

(6) V prípadoch podľa odseku 5 písmen a), d) a e) môže predseda parlamentu udeliť rečníkovi na jeho žiadosť 1 minútu dodatočného rečníckeho času.

(7) V priebehu rozpravy môže každý poslanec požiadať o slovo s dvojminútovou faktickou poznámkou reagujúcou na predchádzajúce vystúpenie. Faktickú poznámku nie je možné predložiť po vystúpeniach poverených zástupcov poslaneckých klubov.

Vystúpenia v rozprave mimo program rokovacieho dňa

§ 51

(1) Vo veciach, ktoré nie sú zaradené na program rokovacieho dňa, ale sú národnej dôležitosti, naliehavé alebo mimoriadne, môžu pred začiatkom programu rokovacieho dňa po určení témy a dôvodu vystúpenia vystúpiť poverení rečníci poslaneckých klubov, ktorí sú oprávnení vyjadriť sa v rozsahu najviac 5 minút. Žiadosť o vystúpenie musí byť predložená predsedovi parlamentu písomne najneskôr hodinu pred otvorením rokovacieho dňa. Predseda parlamentu je povinný informovať vládu o téme a dôvodoch takéhoto vystúpenia.

(2) Prezident, predseda vlády a ostatní členovia vlády sa môžu vyjadriť k mimoriadnym otázkam aj mimo program rokovacieho dňa. Ak to dovoľujú okolnosti, rečnícky zámer musí

¹⁸ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

byť preložený predsedovi parlamentu najneskôr hodinu pred otvorením rokovacieho dňa. Predseda parlamentu informuje predsedov poslaneckých klubov. Časový rámec vystúpenia prezidenta, predsedu vlády a ostatných členov vlády určí príslušný výbor parlamentu. Členovia vlády sú oprávnení vystúpiť v rozsahu najviac 5 minút. V tomto prípade, majú predsedovia poslaneckých klubov právo vyjadriť sa v rozsahu 2 minúty.

(4) Každý poslanec môže požiadať o slovo k veci, ktorá nie je zaradená na program rokovacieho dňa, aj na konci rokovacieho dňa, avšak v časovom rozsahu najviac 5 minút.

(5) Za účelom reakcie na vystúpenie podľa odseku 1 alebo 4 môže zástupca vlády vystúpiť na 5 minút a poslanec, ktorého sa vystúpenie osobne týkalo, na 2 minúty.

Určenie dĺžky trvania rozpravy

§ 53

(1) Na odporúčanie niektorého zo stálych výborov môže parlament rozhodnúť o určení dĺžky trvania rozpravy. Člen každého poslaneckého klubu má v tomto prípade právo vystúpiť v rozsahu 3 minúty, a to pred hlasovaním.

(2) Samostatné časové obmedzenia musia byť určené pre všeobecnú rozpravu, detailnú rozpravu a pre záverečnú rozpravu.

(3) Určený čas je rozdelený nasledovne:

- a. poslanci za vládnu stranu / vládne strany majú rovnaký rečnícky čas ako opozícia ako celok;
- b. úvodné a záverečné vystúpenie navrhovateľa, vystúpenie väčšiny a menšiny, ak existuje, a stanovisko gestorského výboru sa do rečníckeho času nezapočítajú;
- c. rečnícky čas členov vlády sa započíta do rečníckeho času určeného pre poslancov vládnej strany;
- d. polovica z rečníckeho času určeného pre vládne strany a opozíciu sa rozdelí rovnomerne medzi poslanecké kluby, zatiaľ čo druhá polovica z tohto času sa rozdelí pomerne podľa veľkosti poslaneckých klubov tak, aby mal každý poslanecký klub k dispozícii aspoň 30 minút rečníckeho času (nezávislí poslanci sú započítaní v rámci opozície);
- e. dvojminútové vystúpenie (faktické poznámky), okrem tých, ktorými poslanec reaguje na vystúpenie, ktoré sa ho osobne týkalo, sa začítajú do určeného rečníckeho času;
- f. procedurálne návrhy sa započítajú do určeného rečníckeho času.

(4) Na žiadosť aspoň 10 poslancov rečnícky čas určený na všeobecnú rozpravu nesmie byť kratší ako:

- a. 10 hodín v prípade rokovania o bode programe, na ktorého schválenie sa vyžaduje kvalifikovaná väčšina, v prípade rokovania o programovom vyhlásení vlády a v prípade rokovania o vyslovení nedôvery vláde;
- b. 30 hodín v prípade návrhu zákona o štátnom rozpočte;

c. 15 hodín v prípade návrhu vykonávacieho predpisu k zákonu o štátnom rozpočte.

(5) Poverený overovateľ parlamentu je povinný merať čas jednotlivých vystúpení a spočítať ho podľa poslaneckých klubov. Ak poslanecký klub vyčerpal svoj rečnícky čas, overovateľ upozorní predsedu parlamentu.

Poľská republika (Sejm)

Rokovací poriadok Sejmu Poľskej republiky (výťah)¹⁹

Ustanovenia týkajúce sa rozpráv na rokovaníach Sejmu sú obsiahnuté v druhej kapitole tretej časti rokovacieho poriadku Sejmu, ktorá rozlišuje tri základné typy rozpráv.

1) OTVORENÁ ROZPRAVA (§ 180)

Rozprava nie je časovo obmedzená. Avšak, časové obmedzenia sa vzťahujú na vystúpenia poverených rečníkov poslaneckých klubov, ktoré nesmú prekročiť 20 minút a vystúpenia jednotlivých poslancov, z ktorých každé nesmie byť dlhšie ako 10 minút (5 minút pri druhom vystúpení k rovnakému bodu). Predseda Sejmu môže stanoviť iný rečnícky čas a predložiť tento návrh na schválenie v Sejme. Predseda taktiež rozhoduje o predĺžení rečníckeho času. V praxi však rečnícky čas ešte predĺžený nebol.

2) ČASOVO OBMEDZENÁ ROZPRAVA (§ 181 odsek 1)

Rozprava je časovo obmedzená v súlade s parlamentnými zvyklosťami a môže mať formu krátkej rozpravy (120 minút), predĺženej krátkej rozpravy (180 minút), stredne dlhej rozpravy (240 minút) a dlhej rozpravy (360 minút). V takomto prípade je rečnícky čas rozdelený medzi poslanecké kluby pomerne podľa ich veľkosti. Návrh na určenie dĺžky trvania rozpravy podáva Sejm predsedníctvo Sejmu po konzultácii s Radou starších.

3) VYSTÚPENIA V MENE POSLANECKÝCH KLUBOV (§ 181 odsek 3)

Časovo obmedzená rozprava môže byť vedená vo forme vyhlásení v mene poslaneckých klubov a skupín. V takomto prípade je rozprava obmedzená na vystúpenia poverených rečníkov poslaneckých klubov a skupín v rovnakom časovom rozsahu – časové obmedzenia sú stanovené samostatne pre kluby a samostatne pre skupiny. Spravidla sa použijú tieto časové obmedzenia: 3, 5, 10 alebo 15 minút. Každý poslanecký klub alebo skupina si môže určiť, či v jej mene bude hovoriť jeden alebo viacerí poslanci.

¹⁹ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

Podľa § 181 odsek 4 rečnícky čas nezávislého poslanca nesmie byť dlhší ako 6 minút počas jednej schôdze Sejmu.

Poľská republika (Senát)

Rokovací poriadok Senátu Poľskej republiky (vybrané ustanovenia)²⁰

§ 44

(5) Pred začiatkom rozpravy sa môžu senátori z miesta opýtať spravodajcu krátku otázku týkajúcu sa návrhu zákona, uznesenia alebo veci, o ktorej spravodajca informuje, v rozsahu najviac 1 minúty. Spravodajca je povinný na tieto otázky odpovedať.

§ 46

(1) Vystúpenie spravodajcu v mene výboru nesmie trvať dlhšie ako 20 minút. Vystúpenie senátora v rozprave nesmie prekročiť 10 minút, pokiaľ predseda Senátu nerozhodne o predĺžení rečníckeho času z dôvodu dôležitosti problému.

(2) V rozprave k tej istej veci môže senátor vystúpiť najviac dvakrát. Druhé vystúpenie k tej istej veci nesmie presiahnuť 5 minút.

(3) O predĺžení rečníckeho času alebo o udelení dodatočného slova rečníkovi rozhoduje predseda Senátu.

(4) Predseda Senátu môže rozhodnúť o vymazaní vystúpenia senátora zo zápisnice zo schôdze Senátu, ak poslancovi nebolo udelené slovo alebo ak pokračoval vo svojom prejave aj po skončení rečníckeho času.

§ 48

(1) Mimo program schôdze môže predseda Senátu udeliť slovo len na účely podania formálneho návrhu, odpovede alebo opravy nesprávne pochopeného alebo chybne citovaného výroku. Toto vystúpenie nesmie presiahnuť 3 minúty.

§ 49

(1) Na konci schôdze po vyčerpaní bodov programu schôdze predseda Senátu udelí slovo pre účely vyhlásení senátorov. Vyhlásenie sa môže týkať výkonu mandátu senátora, avšak nesmie súvisieť s bodmi programu končiacej schôdze Senátu.

²⁰ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

(2) Vyhlásenie senátora nesmie byť dlhšie ako 5 minút.

Rakúska republika (Národná rada)

Rokovací poriadok Národnej rady Rakúskej republiky (vybrané ustanovenia)²¹

§ 57

(1) V rozprave na schôdzach Národnej rady môže každý z členov Národnej rady hovoriť v zásade nie dlhšie ako 20 minút, bez ohľadu na všetky ostatné ustanovenia týkajúce sa rečníckeho času. Po konzultácii s poslaneckým grémiom môže predseda Národnej rady navrhnúť predĺženie rečníckeho času v rozpravách osobitnej dôležitosti.

(2) Rečnícky čas pre každého člena Národnej rady v rozprave, alebo v prípade, ak je rozprava vedená po častiach, v každej časti rozpravy, môže byť obmedzený na menej ako 20 minút, ale nie menej ako 10 minút ak:

1. tak Národná rada rozhodne najneskôr pred otvorením rozpravy
2. tak rozhodne predseda Národnej rady – a to aj v priebehu rozpravy – po konzultácii s poslaneckým grémiom.

(3) Po konzultácii s poslaneckým grémiom môže predseda Národnej rady pred zaradením bodu do programu schôdze, alebo najneskôr pred otvorením rozpravy:

1. nariadiť celkový rečnícky čas pre členov toho istého poslaneckého klubu v rozprave alebo v každej časti rozpravy, ak je rozprava vedená v častiach
2. dať hlasovať o návrhu na určenie trvania rozpravy k jednému alebo k viacerým bodom programu schôdze.

(4) Celkový rečnícky čas pre členov toho istého poslaneckého klubu podľa odseku 3 bod 1 môže byť po konzultácii s poslaneckým grémiom najneskôr pred začiatkom rozpravy určený v takom rozsahu, že rečnícky čas pridelený rečníkom za jeden poslanecký klub nesmie byť kratší ako 20 minút. Pri rozdelení celkového rečníckeho času pre poslanecké kluby sa berie do úvahy veľkosť poslaneckých klubov. Toto ustanovenie sa neuplatňuje pre spojené rozpravy podľa § 49 odsek 4 (*pozn. aut. – v prípade spojenej rozpravy k viacerým bodom programu*).

(5) Celkový rečnícky čas určený pre členov toho istého poslaneckého klubu v rozpravách k viacerým alebo ku všetkým bodom programu schôdze môže byť po konzultácii s poslaneckým grémiom schválený dvojtretinovou väčšinou členov Národnej rady pred zaradením bodov do programu schôdze. V tomto prípade rečnícky čas určený pre rečníkov za jeden poslanecký klub nesmie byť kratší ako 30 minút a celkový rečnícky čas nesmie byť kratší

²¹ Rokovací poriadok Národnej rady Rakúskej republiky je v nemeckom jazyku dostupný on-line Dostupné na: <<http://www.parlament.gv.at/PERK/RGES/GOGNR/>>, overené 22.08.2016

ako 10 hodín. Pri rozdelení celkového rečníckeho času pre poslanecké kluby sa berie do úvahy veľkosť poslaneckých klubov.

(6) Pokiaľ bolo prijaté rozhodnutie podľa odseku 3 bod 1 vyššie alebo podľa odseku 3 bod 2, odseku 4 alebo 5 vyššie, rečnícky čas nesmie byť obmedzený podľa odseku 2 bod 1 vyššie.

(7) V prípade rozhodnutia podľa odsekov 3, 4 alebo 5 predstavuje rečnícky čas pridelený pre člena Národnej rady, ktorý nie je členom žiadneho poslaneckého klubu, za celý program najviac polovicu z rečníckeho času prideleného poslaneckému klubu s najnižším počtom poslancov. Nad to rečnícky čas pridelený pre člena Národnej rady, ktorý nie je členom žiadneho poslaneckého klubu, nesmie byť kratší ako 5 minút na rozpravu.

(8) Ak člen federálnej vlády alebo štátny tajomník hovorí v rozprave s obmedzeným rečníckym časom podľa odsekov 3, 4 alebo 5 vyššie viac ako 20 minút, môže každý poslanecký klub, ktorý chce vyjadriť opačný názor, prekročiť svoj rečnícky čas o čas, o ktorý prekročil svoj rečnícky čas člen vlády alebo štátny tajomník.

(9) Obmedzenie rečníckeho času nesmie byť predmetom rozpravy.

Rumunsko (Poslanecká snemovňa)

Rokovací poriadok Poslaneckej snemovne Rumunska (vybrané ustanovenia)²²

§ 107

(2) Rečnícky čas člena Poslaneckej snemovne k bodu programu, ktorý bude predložený na hlasovanie, je spravidla 5 minút. Na začiatok rozpravy k návrhom zákonov môže byť stanovený odlišný rečnícky čas. Po vystúpeniach rečníkov v rozprave môže vystúpiť navrhovateľ a spravodajca k predmetnému bodu programu.

Skrátené legislatívne konanie

§ 108

(1) Vo fáze všeobecnej rozpravy je každý poslanecký klub oprávnený na jedno vystúpenie, a to v rozsahu najviac 5 minút.

²² European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

Procedurálne návrhy, otázky, interpelácie, informácie, petície a politické vyhlásenia
§ 168 (pozn. aut. – Hodina otázok)

(1) Ústna otázka musí byť prednesená stručne v časovom rozsahu nie dlhšom ako 2 minúty. Príslušný minister je povinný odpovedať a to v rozsahu najviac 3 minút. Po predložení odpovede môže autor otázky reagovať na odpoveď a to nie dlhšie ako 2 minúty. Minister môže následne reagovať v rozsahu 2 minúty.

§ 170

(3) Odpovede na písomné otázky musia byť prednesené počas 30 minút po ukončení odpovedí na ústne otázky. Odpoveď nesmie presiahnuť 3 minúty. Ak odpoveď na otázku podnecuje reakciu poslanca, ktorý otázku položil, rečnícky čas určený pre takúto reakciu nesmie presiahnuť 3 minúty.

§ 175

(1) ... Odpoveď na interpeláciu nesmie prekročiť 5 minút. Autor interpelácie môže vystúpiť s doplňujúcimi otázkami a pripomienkami a to v rozsahu najviac 2 minút. Člen vlády má právo na odpoveď v rozsahu 2 minút.

Slovinská republika (Národné zhromaždenie)

Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Slovenskej republiky (vybrané ustanovenia)²³

§ 21

(2) Rada predsedu Národného zhromaždenia pozostáva z predsedu a podpredsedov Národného zhromaždenia, predsedov poslaneckých klubov a poslancov národnostných komunit.

§ 67

(2) Rada predsedu určuje dĺžku trvania rozpravy k jednotlivým bodom programu schôdze a rečnícky čas určený pre poslancov, poslanecké kluby a ďalších rečníkov na schôdzi. Rečnícky čas poslancov a ďalších rečníkov na schôdzi nesmie byť kratší ako 5 minút, zatiaľ čo rečnícky čas určený pre poslanecké kluby nesmie byť kratší ako 10 minút, pokiaľ rada predsedu nestanoví so súhlasom predsedov poslaneckých klubov kratší čas.

²³ Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Slovenskej republiky je v anglickom jazyku dostupný on-line
Dostupné na: <<http://www.dz-rs.si/wps/portal/en/Home/ODrzavnemZboru/PristojnostiInFunkcije/RulesoftheProcedureText>>, overené
22.08.2016

(3) Ak niektorý z poslaneckých klubov nesúhlasí s rozhodnutím rady predsedu týkajúcim sa rečníckeho času určeného pre poslanecké kluby, môže žiadať, aby bol rečnícky čas tohto klubu určený na základe vynásobenia počtu členov klubu rečníckym časom určeným pre poslancov, ktorý nesmie byť kratší ako 5 minút, čím celkový rečnícky čas poslaneckého klubu nemôže byť nižší ako 20 minút a vyšší ako 90 minút. Takýmto spôsobom môže byť rečnícky čas určený pre poslanecký klub najviac pre 5 bodov programu schôdze. Rečnícky čas takto určený je zdvojnásobený v prípade rokovania o návrhu štátneho rozpočtu, návrhu vykonávacieho predpisu k zákonu o štátnom rozpočte, o pozmeňujúcich návrhoch k štátnemu rozpočtu a o interpeláciách.

(4) Poslanecký klub je povinný predložiť žiadosť podľa odseku 3 na rokovanie rady predsedu, na ktorom sa prijíma rozhodnutie o určení rečníckeho času.

(6) Na základe návrhu predsedajúceho môže Národné zhromaždenie rozhodnúť, že dĺžka trvania rozpravy alebo rečnícky čas budú predĺžené, ale najviac o 1 hodinu.

Rečnícky čas poslancov je ďalej v rokovacom poriadku obmedzený nasledovne:

- v prípade procedurálnych návrhov na tri minúty (§ 69);
- v prípade odpovedí na vystúpenie predchádzajúceho rečníka, ak boli v tomto vystúpení chybné citované alebo nesprávne pochopené slová dotknutého poslanca, v rozsahu nie dlhšom ako 3 minúty (§ 70);
- v prípade vysvetlenia hlasovania poslaneckého klubu (vysvetlenie dôvodov, prečo poslanecký klub hlasoval tak, ako hlasoval) v rozsahu 3 minúty;
- v prípade vysvetlenia hlasovania poslanca v rozsahu 2 minúty.

Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (Snemovňa Pudu)

Predseda parlamentu má právo zaviesť obmedzenia rečníckeho času v rozpravách, v ktorých chce vystúpiť veľké množstvo poslancov.

Rečnícky čas (Pravidlo rokovania č. 47)

(1) Predseda parlamentu môže oznámiť, že má v úmysle vyzvať poslancov, aby vystúpili v rozprave, alebo v určitom momente rozpravy, nie dlhšie ako po dobu, ktorú stanoví. Predseda parlamentu môže kedykoľvek vykonať následné oznámenia v rozsahu podľa predchádzajúcej vety.

(2) Ak predseda parlamentu podal oznámenie podľa odseku 1, môže, s výhradou odseku 5, nariadiť akémukoľvek poslancovi (s výnimkou ministra koruny, poslanca vystupujúceho v mene predsedu opozície, alebo nie viac ako jedného poslanca povereného predsedom druhej najväčšej opozičnej politickej strany), ktorý vystúpil v rozsahu podľa odseku 1, aby ihneď zaujal svoje miesto.

(3) Predseda parlamentu môže počas alebo pred začiatkom akejkoľvek rozpravy (s výnimkou tematickej rozpravy) oznámiť, že v nej podal alebo sa chystá podať oznámenie podľa odseku 1 tohto predpisu a že rečnícky čas ministra koruny a poverených poslancov vystupujúcich v mene predsedu opozície a nie viac ako jedného poslanca určeného predsedom druhej najväčšej opozičnej politickej strany je obmedzený na dvadsať minút a môže nariadiť poslancovi, ktorý vystúpil v tomto rozsahu, aby ihneď zaujal svoje miesto.

(4) Predseda parlamentu môže počas alebo pred začiatkom tematickej rozpravy oznámiť, že v nej podal alebo sa chystá podať oznámenie podľa odseku 1 tohto predpisu a že rečnícky čas ministra koruny a akéhokoľvek povereného poslanca vystupujúceho v mene predsedu opozície je obmedzený na desať minút a môže nariadiť poslancovi, ktorý vystúpil v tomto rozsahu, aby ihneď zaujal svoje miesto.

(5) V súvislosti s akýmkoľvek vystúpením musí predseda parlamentu pridať k rečníckemu času uvedenému:

- a) v odseku 1 tohto predpisu
 - i. jednu minútu, ak bolo pripustené jedno prerušenie vystúpenie, ako aj čas, počas ktorého bolo vystúpenie prerušené;
 - ii. dve minúty, ak boli pripustené dve alebo viaceré prerušenia vystúpenia, ako aj čas prislúchajúci prvým dvom prerušeniam;
- b) v odseku 3 alebo 4 tohto predpisu jednu minútu za každé pripustené prerušenie vystúpenia až do výšky 15 minút.

Rozdelenie rečníckeho času

Pri prerokúvaní väčšiny návrhov môže byť predpísaný presný časový harmonogram stanovujúci celkový rečnícky čas určený na rozpravu alebo stanovujúci, že rozhodnutia budú prijímané po určitej dĺžke času. K dispozícii je v závislosti od okolností množstvo mechanizmov.²⁴

Spolková republika Nemecko (Spolkový snem)

Dĺžka trvania rozpravy ku každému bodu programu schôdze je spravidla dohodnutá všetkými poslaneckými klubmi na zasadnutí Rady starších a potvrdená Spolkovým snemom. Ak vo výnimočných prípadoch nie je možné dosiahnuť dohodu v Rade starších, rozhodne o dĺžke trvania rozpravy Spolkový snem, vo väčšine prípadov po krátkej procedurálnej rozprave.

²⁴ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

Rečnícky čas je rozdelený medzi poslanecké kluby podľa presne stanoveného vzorca pomerne podľa relatívnej sily poslaneckých klubov. To znamená, že počas 17-teho volebného obdobia (2009 – 2013) mal poslanecký klub CDU/CSU k dispozícii 23 minút, poslanecký klub SPD 14 minút, poslanecký klub FDP 9 minút a poslanecký klub ľavice a zelených 7 minút. V rámci tohto časového priestoru sa poslanecké kluby samy rozhodujú, kto z ich členov vystúpi a v akom rozsahu. Tajomníci poslaneckých klubov sú povinní informovať predsedajúceho o jednotlivých rečníckych časoch, ktoré sú potom pre rečníkov záväzné.

Podľa čl. 43 odsek 2 druhá veta Základného zákona (ústavy) majú členovia Spolkovej vlády a poslanci Spolkového snemu neobmedzený rečnícky čas. V praxi je však ich rečnícky čas odvodený od rečníckeho času príslušných poslaneckých klubov. Pomer medzi rečníckymi časmi poslaneckých klubov sa tak spravidla zásadne nemení.

Rečnícky čas poslancov Spolkového snemu je ďalej v rokovacom poriadku obmedzený nasledovne:

- v prípade vystúpenia so stanoviskom k rozprave po skončení rozpravy 5 minút (§ 30)
- v prípade vysvetlenia hlasovania (vysvetlenie dôvodov, prečo poslanec bude hlasovať tak, ako bude hlasovať) v rozsahu 5 minút (§ 31);
- v prípade vystúpenia so stanoviskom k otázkam, ktoré nie bodom programu schôdze na začiatku alebo na konci schôdze 5 minút (§ 32);
- v prípade tematickej rozpravy 5 minút, pričom celková dĺžka trvania takejto rozpravy je spravidla 1 hodinu (§ 106).²⁵

Švédske kráľovstvo (Riksdag)

Zákon o Riksdagu – rokovací poriadok (vybrané ustanovenia)²⁶

Obmedzenie práva vystúpiť v rozprave

§ 14

(1) Riksdag môže obmedziť počet vystúpení rečníka v rozprave k bodu programu schôdze a stanoviť dĺžku týchto vystúpení vo vykonávacom predpise. Pre tento účel je možné rozlišovať rôzne kategórie rečníkov ako napríklad ministrov, zástupcov väčšiny, zástupcov menšiny, poverených rečníkov poslaneckých klubov a rovnako rozlišovať aj skutočnosť, či rečník oznámil svoje vystúpenie pre zasadnutím alebo nie.

²⁵ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

²⁶ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

(2) Takéto obmedzenia môžu byť rovnako schválené na návrh predsedu parlamentu v súvislosti s rozpravou ku konkrétnej otázke. Rozhodnutie je prijaté bez rozpravy.

(3) Každý rečník, ktorý požiadal o vystúpenie v rozprave k určitému bodu je oprávnený vystúpiť v rozsahu najmenej 4 minúty.

Vykonávacie ustanovenia

2.14.1.

(1) Rečník, ktorý chce vystúpiť v rozprave musí, ak je to možné, informovať sekretariát parlamentu najneskôr do 16:30 v deň predchádzajúci rokovaciemu dňu, počas ktorého sa uskutoční rokovanie o príslušnom bode. Toto oznámenie musí obsahovať predpokladanú dĺžku vystúpenia.

(2) Ak rečník nepodal oznámenie podľa predchádzajúceho odseku, jeho vystúpenie bude obmedzené na 4 minúty, pokiaľ predseda parlamentu nepripustí, že existujú dôvody na predĺženie vystúpenia.

(3) Ďalšie vystúpenie rečníka, ktorý už raz v rozprave k predmetnému bodu vystúpil, je obmedzené na 2 minúty.

(4) Pravidlá stanovené v odsekoch 1 až 3 sa neuplatnia pri interpeláciách a otázkach.

2.15.1

(1) Odhliadnuc od poradia rečníkov a bez povinnosti podať oznámenie o vystúpení môže byť slovo udelené ministrovi, ktorý ešte k predmetnému bodu počas rozpravy nevystúpil, a to v rozsahu nie dlhšom ako 10 minút.

(2) Dĺžka doplňujúceho vystúpenia nesmie presiahnuť 2 minúty, pokiaľ predseda parlamentu nerozhodne o predĺžení tohto vystúpenia na 4 minúty v osobitných prípadoch. Každý rečník je oprávnený uskutočniť k jednému vystúpeniu dve doplňujúce vystúpenia. Ak predseda udelil slovo rečníkovi na doplňujúce vystúpenie, rečník môže vystúpiť až po tom, ako vystúpi minister mimo poradia rečníkov.

6.1.3

(1) Pokiaľ minister odpovedá na interpeláciu, jeho odpoveď je podaná vo forme ústneho vyhlásenia, ktoré nesmie byť dlhšie ako 6 minút. Minister je oprávnený vystúpiť s tromi ďalšími vystúpeniami, z ktorých prvé dve nesmú byť dlhšie ako 4 minúty pre každé z nich a tretie vystúpenie nesmie byť dlhšie ako 2 minúty.

(2) Interpelujúci je oprávnený vystúpiť s troma vystúpeniami, z ktorých prvé dve nesmú byť dlhšie ako 4 minúty pre každé z nich a tretie vystúpenie nesmie byť dlhšie ako 2 minúty. Ostatní rečníci sú oprávnení uskutočniť najviac dve vystúpenia, z ktorých prvé je rozsahu najviac 4 minút a druhé v rozsahu najviac 2 minúty.

Talianska republika (Poslanecká snemovňa)

Rokovací poriadok Poslaneckej snemovne Talianskej republiky (vybrané ustanovenia)²⁷

§ 24

(7) Konferencia predsedov poslaneckých klubov môže väčšinou predstavujúcou najmenej tri štvrtiny poslancov Poslaneckej snemovne rozhodnúť o určení dĺžky trvania rozpravy k bodom, ktoré boli zaradené na program schôdze, v závislosti od ich zložitosti. Po tom, ako boli stanovené dĺžky rečnického času pre spravodajcov, členov vlády a poslancov zo zmiešaných poslaneckých klubov a pre hlasovanie, konferencia predsedov poslaneckých klubov rozdelí štyri pätiny rečnického času vyhradeného pre všetky štádia legislatívneho procesu k danému bodu medzi poslanecké kluby pomerne podľa ich veľkosti. Zvyšný rečnícky čas je vyhradený pre osobné vyhlásenia poslancov, ktorí ich oznámili pred začiatkom rozpravy. Rečnícky čas určený pre zmiešaný poslanecký klub je medzi politické skupiny v ňom obsiahnuté rozdelený pomerne podľa ich veľkosti. Pri prerokúvaní vládnych návrhov zákonov je pre opozičné poslanecké kluby vyhradený vyšší rečnícky čas ako pre kluby patriace k vládnej väčšine.

(9) V prípade, ak nebolo možné dosiahnuť dohodu na rokovaní konferencie predsedov poslaneckých klubov, môže predseda Poslaneckej snemovne rozhodnúť o určení dĺžky trvania rozpravy podľa odseku 7 vyššie.

(10) Pri rozdeľovaní rečnického času podľa odsekov 7 a 9 sú rečnícke časy určené pre spravodajcov stanovené samostatne pre spravodajcov z vládnej väčšiny a pre spravodajcov z opozičnej menšiny. Rečnícky čas vyhradený pre spravodajcu z parlamentnej menšiny je vypočítaný pomerne k veľkosti poslaneckého klubu, ktorý reprezentuje, avšak v žiadnom prípade nesmie byť nižší ako jedna tretina z rečnického času určeného pre spravodajcu z väčšiny.

(11) Rečnícky čas pridelený poslancom pre účely osobných vyhlásení a pre procedurálne návrhy je stanovený predsedom Poslaneckej snemovne.

²⁷ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

(1) Pokiaľ nie je týmto predpisom stanovený kratší rečnícky čas, rečnícky čas v rozprave nesmie presiahnuť 30 minút.

(5) Rečnícky čas stanovený v odseku 1 je zdvojnásobený v prípade rozpravy o vyslovení dôvery alebo nedôvery vláde a zvýšený na 45 minút v prípade všeobecných rozpráv k návrhom ústavných zákonov, návrhom volebných zákonov a v prípade rozpravy k návrhu na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou. Predseda parlamentu má právo kedykoľvek zvýšiť rečnícky čas pre jedného alebo viacerých rečníkov z každého poslaneckého klubu, pokiaľ si to vyžaduje povaha prerokúvanej veci.

Talianska republika (Senát)

Podľa § 55 odsek 5 rokovacieho poriadku Senátu Talianskej republiky o dĺžke rečníckeho času určeného pre každý senátorský klub rozhodne konferencia predsedov senátorských klubov. Rečnícky čas je rozdelený medzi kluby pomerne podľa ich veľkosti. Ak rozprava nie je určená podľa § 55 odsek 5 rokovacieho poriadku, predseda Senátu zaistí, aby rečnícke časy umožnili dodržať harmonogram schôdzí.

Pokiaľ senátorský klub vyčerpal svoj rečnícky čas, žiadni ďalší rečníci z tohto klubu nie sú oprávnení vystúpiť. Senátori, ktorí majú odlišné stanovisko ako ich klub, sa môžu zaregistrovať v rozprave ako nezávislí rečníci, pričom ich rečnícky čas nie je započítaný do rečníckeho času príslušného senátorského klubu.

Podľa § 89 rokovacieho poriadku žiaden senátor nesmie vystúpiť v rozsahu dlhšom ako 10 minút, pokiaľ rokovací poriadok neustanovuje inak. Vo všeobecnej rozprave nesmie mať rečník prejav dlhší ako 20 minút. Predseda Senátu má právo predĺžiť rečnícky čas na 60 minút pre jedného rečníka z každého senátorského klubu. Tieto pravidlá sa použijú aj pri vystúpeniach spravodajcov a členov vlády.²⁸

²⁸ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>

ZÁVER

Porovnanie bolo založené na informáciách, ktoré zozbieral a zanalyzoval Odbor Parlamentný inštitút v decembri 2014. Pri analýze spôsobov určenia dĺžky rozpravy a dĺžky rečníckeho času v rozprave na schôdzach parlamentov v členských štátoch Európskej únie sme vychádzali z odpovedí týchto parlamentov na požiadavku parlamentu Chorvátskej republiky v rámci Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD) z 20. februára 2013. Odpovede predložené do siete ECPRD sme následne v prípadoch, kde to bolo možné, v novembri a v decembri 2014 overovali prostredníctvom rozboru anglických príp. nemeckých verzií rokovacích poriadkov predmetných komôr parlamentov.

Porovnanie ukázalo, že spomedzi 27 komôr parlamentov v 10 komorách existuje stále priame obmedzenie dĺžky rečníckeho času určeného pre poslancov alebo senátorov v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model je aplikovaný v Snemovni reprezentantov Belgického kráľovstva, vo Folketingete Dánskeho kráľovstva, v parlamente Helénskej republiky, v parlamente Chorvátskej republiky, v parlamente Lotyšskej republiky, v Sejme a v Senáte Poľskej republiky, v Národnej rade Rakúskej republiky, v Poslaneckej snemovni Rumunska a v Spolkovom sneme Spolkovej republiky Nemecko. Vo všetkých uvedených prípadoch s výnimkou Spolkového snemu v Nemecku sú limity pre poslanecké vystúpenia stanovené priamo v rokovacom poriadku príslušnej komory parlamentu. V Bundestagu je rozdelenie rečníckeho času medzi poslanecké kluby stanovené na základe politickej dohody.

V 6 komorách parlamentov môže byť alebo je dĺžka trvania rozpravy a dĺžka rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu stanovená na základe rozhodnutia poslaneckého grémia alebo orgánu zodpovedajúcemu poslaneckému grémiu. Tento model uplatňuje parlament Fínskej republiky, Národné zhromaždenie Francúzskej republiky, Poslanecká snemovňa Luxemburského veľkovojvodstva, Národné zhromaždenie Slovinskej republiky a Poslanecká snemovňa a Senát Talianskej republiky. Vo fínskom parlamente, vo francúzskom Národnom zhromaždení, v luxemburskej Poslaneckej snemovni a v talianskej Poslaneckej snemovni ide o kompetenciu poslaneckého grémia. V slovinskom Národnom zhromaždení a v talianskom Senáte poslanecké grémium určuje dĺžku trvania rozpravy k jednotlivým bodom programu schôdze a príslušný rečnícky čas vždy.

V 2 komorách parlamentov dĺžku rečnickeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu môže stanoviť alebo stanovuje predseda parlamentu. Tento model je používaný v Národnom zhromaždení Bulharskej republiky (avšak nie pred druhým hlasovaním) a v Snemovni ľudu parlamentu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. V prípade Bulharska ide o povinnosť predsedu parlamentu určiť celkový rečnícky čas určený na rozpravu ku každému bodu programu schôdze a rozdeliť ho pomerne medzi poslanecké kluby a nezávislých poslancov, avšak toto ustanovenie sa nepoužije v rozpravách k návrhom zákonov pred druhým hlasovaním. V prípade Spojeného kráľovstva ide o právomoc predsedu snemovne tzn. predseda snemovne má právo zaviesť obmedzenia rečnickeho času v rozpravách, v ktorých chce vystúpiť veľké množstvo poslancov.

V 6 komorách parlamentov môže byť dĺžka trvania rozpravy a/alebo dĺžka rečnického času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu stanovená na základe rozhodnutia parlamentu. Tento model uplatňuje Poslanecká snemovňa a Senát Parlamentu Českej republiky,

Národná rada Slovenskej republiky, Snemovňa reprezentantov Holandského kráľovstva, parlament Švédskeho kráľovstva a Národné zhromaždenie Maďarska.

V 3 komorách parlamentov je dĺžka trvania rozpravy a rečnícky čas v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu neobmedzený. Tento model je možné nájsť v Snemovni reprezentantov Cyperskej republiky (limity sa týkajú rozpráv pri iných otázkach, nie pri návrhoch zákonov), v parlamente Estónskej republiky (časové obmedzenia sa netýkajú všetkých štádií legislatívneho procesu a všetkých typov vystúpení; väčšina z vystúpení je ale limitovaná) a v parlamente Litovskej republiky (časové obmedzenia sa netýkajú všetkých typov vystúpení; väčšina z vystúpení je ale limitovaná). Estónsky a litovský parlament predstavujú špecifické prípady, nakoľko väčšina typov vystúpení v rozprave je limitovaná priamo v rokovacom poriadku, nie však všetky. V Litve môže parlament dokonca rozhodnúť aj o ukončení rozpravy predtým, ako vystúpia všetci prihlásení rečníci.

Ak získané informácie analyzujeme výlučne len z hľadiska **povinnosti alebo práva** regulovať dĺžku trvania rozpravy a/alebo dĺžku rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu odhliadnuc od subjektu, ktorý má právo alebo je povinný rozpravu a/alebo rečnícky čas regulovať, môžeme identifikovať tri základné typy rozpráv. Po prvé, ***prísne regulovanú rozpravu***, kedy rokovací poriadok, politická dohoda, rozhodnutie poslaneckého grémia alebo analogického orgánu, alebo rozhodnutie predsedu parlamentu určuje (= povinnosť/zvyklosť) dĺžku trvania rozpravy a/alebo dĺžku rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model uplatňuje napr. Dánsko, rakúska Národná rada, nemecký Spolkový snem, slovinské Národné zhromaždenie alebo bulharský parlament. Po druhé, ***ad hoc regulovanú rozpravu***, kedy poslanecké grémium alebo analogický orgán, predseda parlamentu, alebo parlament môže určiť (= právo/možnosť) dĺžku trvania rozpravy a/alebo dĺžku rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model uplatňuje napr. Fínsko, francúzske Národné zhromaždenie, Parlament Českej republiky alebo Švédsko. Po tretie, ***voľnú rozpravu***, kedy rokovací poriadok príp. ďalšie predpisy nezakotvujú žiadne ďalšie možnosti regulácie dĺžky trvania rozpravy a/alebo dĺžky rečníckeho času v rozprave k návrhu zákona na schôdzi parlamentu. Tento model môžeme nájsť napr. na Cypre, kde sa časové obmedzenia netýkajú rozpravy k návrhom zákonov. Bližšie podrobnosti sú uvedené v tabuľke na s. 8.

BIBLIOGRAFIA

1. European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD request no. 2234: *Provisions related to the allocation of time for parliamentary debate*, 20.02.2013. [online]. Dostupné na: <<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>>
2. Parlamentní listy. *Parlamentní obstrukce? V Česku slabý odvar, jinde to je horší*, 12.2.2010 [online]. Dostupné na: <<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Parlamentni-obstrukce-V-Cesku-slaby-odvar-jinde-to-je-horsi-159515>>, overené 22.08.2016
3. Príloha k rokovaciemu poriadku Folketingetu v anglickom jazyku on-line Dostupné na: <<http://www.thedanishparliament.dk/Publications/Standing%20Orders%20of%20the%20Folketing/Annex.aspx>>, overené 22.08.2016
4. Rokovací poriadok Snemovne reprezentantov Belgického kráľovstva v anglickom jazyku on-line Dostupné na: <http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/reglement/reglementE.pdf>, overené 22.08.2016
5. Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Bulharskej republiky v anglickom jazyku on-line Dostupné na: <<http://www.parliament.bg/en/rulesoftheorganisations>>, overené 22.08.2016
6. Rokovací poriadok parlamentu Lotyšskej republiky v anglickom jazyku on-line Dostupné na: <<http://www.saeima.lv/en/legislation/rules-of-procedure>>, overené 22.08.2016
7. Rokovací poriadok Národnej rady Rakúskej republiky v nemeckom jazyku on-line Dostupné na: <<http://www.parlament.gv.at/PERK/RGES/GOGNR/>>, overené 22.08.2016
8. Rokovací poriadok Národného zhromaždenia Slovinskej republiky v anglickom jazyku on-line Dostupné na: <<http://www.dz-rs.si/wps/portal/en/Home/ODrzavnemZboru/PristojnostiInFunkcije/RulesoftheProcedureText>>, overené 22.08.2016
9. Zákon č. 90/1995 Sb. z 19. apríla 1995 o rokovacom poriadku Poslaneckej snemovne v znení neskorších predpisov
10. Zákon č. 107/1999 Sb. z 11. mája 1999 o rokovacom poriadku Senátu v znení neskorších predpisov

Údaje použité v materiáli sú aktuálne k dátumu jeho prvého zverejnenia v decembri 2014.

Bratislava 2. decembra 2014 (prvé vydanie)